

Slovenski VESTNIK

Poštni urad 9020 Celovec
Verlagspostamt 9020 Klagenfurt
Izhaja v Celovcu
Erscheinungsort Klagenfurt
Posamezni izvod 5 šilingov
mesečna naročnina 20 šilingov
celoletna naročnina 200 šilingov
P. b. b.

LETNIK XXXVIII

CELOVEC- PETEK, 22. JULIJ 1983

ŠTEV. 29 (2132)

Deficit kot jabolko spora

Posebna seja parlamenta išče
izhode iz gospodarske krize

Ljudska stranka s svojo zahtevo po posebnem zasedanju parlamenta danes na Dunaju nikakor ni naletela na vsestransko odobravanje; še tradicionalno konservativno časopisje je pobudo zaradi proračunskega deficita sprejelo zelo rezervirano. Tako je novinar ORFa vprašal predsednika ÖVP Mocka, za koliko neki se bo proračunski deficit v tem letu zaradi posebnega zasedanja zmanjšal. V Kurierju pa glavni urednik Leitgeb vprašuje, ali še kdo jemlje resno kritiko ljudske stranke na vladi.

Dva dni, preden je ljudska stranka od zveznega predsednika zahtevala, da naj skliče posebno sejo za današnji dan, je kancler Sinowatz napovedal vrsto ukrepov, ki naj bi od jeseni naprej pomagali poživiti gospodarstvo in sanirati proračunski deficit. V letošnjem letu bo ta primanjkljaj znašal obilnih 95 milijard šilingov, za prihodnje leto pa bi narasel na 125 milijard, če ne bi sprejeli protiukrepov. Z jesenskimi ukrepi hočejo tako privarčevati 30 milijard šilingov.

Prav višina proračunskega primanjkljaja je bila za ljudsko stranko povod, da zahteva posebno sejo, na kateri hoče finančnemu ministru izreči nezaupnico, ker da je jeseni „prevaral“ parlament z napačnimi številkami. Hkrati pa se hoče ljudska stranka postaviti tudi proti vladnim ukrepom, ki bodo za prebivalstvo prinesli huda bremena. Tako naj bi zvišali davek na presežno vrednost, povišali prispevek socialnemu zavarovanju, povišali cene pri železnici in pošti in prihranili tudi še na drugih socialnih področjih precej denarja. Finančni minister in mala koalicija se torej očitno v dilemi med povečanjem državnega deficita in povečanjem brezposelnosti odločata za drugo. In dejansko so gospodarski strokovnjaki svoje napovedi

glede brezposelnosti za letošnje leto že revidirali: od 3,3 odstotkov na 4,6 odstotkov brezposelnih.

Seveda pa tako huda vprašanja, kot so vsesplošna gospodarska kriza, ki zdaj načenja tudi že steber avstrijskega gospodarstva, turizem, in brezposelnost, brez dvoma ni mogoče reševati s posebnimi sejami parlamenta, saj kriza ni nekaj, kar bi ena stranka iz same hudobije nasproti drugi zavestno sprožila. Na drugi strani pa brez dvoma prav tako ni izhod, če se bremena krize prevalijo na delovne ljudi. Tega nam ne morejo prikriti niti najhujše posebne seje parlamenta v najhujši poletni vročini.

Sinowatz vabi na razgovore

Osrednji organizaciji koroških Slovencev sta od zveznega kanclerja Freda Sinowatza prejeli vabilo na razgovor, ki naj bi bil 7. septembra 1983. Do 20. avgusta naj bi organizaciji kanclerju posredovali seznam vprašanj, o katerih naj bi razgovor teknel. Zastopniki slovenske narodne skupnosti na Koroškem bodo imeli prvič priložnost, da svoja stališča tolmačijo novemu zveznemu kanclerju.

Komelj je spet vabil

Že četrtrič pohod po poteh Domnove čete

„Minulo je skoraj že 40 let, odkar so hodili borci Domnove čete po teh krajih in teh poteh, ki smo jih danes prehodili. Vendar je bila pot nekdanjih borcev-kurirjev neprimerno težja in nevarnejša in obenem zgodovinska.“ Tako je dejal podpredsednik Zveze koroških partizanov Lipej Kolenik v nedeljo ob spomeniku Domnovi četi na Komelju. Pri spomeniku je bila končna postaja sedem kilometrov dolgega pohoda „Po poteh Domnove čete“, ki ga je Zveza koroških partizanov skupno s krajevnimi organizacijami letos priredila že četrtrič ob dnevu vstaje slovenskega naroda.

„Po poteh Domnove čete nikoli ne bomo šli z namenom, da bi ščuvali proti komurkoli ali gojili sovražstvo, temveč da bomo opominjali na težke čase naše zgodovine,“ je povedal Lipej Kolenik. „Poti in pohodi Domnove čete naj bodo poti miru, sporazumevanja in prijateljstva vseh antifašistov in demokratov ne glede na narodno pripadnost in državljanstvo.“ Kolenik je nadalje poudaril potrebo čuvanja tradicij narodnoosvobodilne borbe in se postavil proti tistim, ki v rjavih gvanjih omalovažujejo partizan-

sko borbo proti hitlerjanstvu. Ob spomeniku je spregovoril tudi piberski podžupan Mirko Kumer.

Pohoda, ki je krenil iz Borovja in se tik ob jugoslovanski meji pomikal v poletni dopoldanski vročini preko Grabelj in Belšaka na Komelj, se je udeležilo okoli tristo ljudi z obeh strani meje. Ob spomeniku padlim partizanom je bila kratka spominska svečanost s kulturnim sporedom in polaganjem vencev, pri Štibarju pa je nato sledil družaben partizanski miting z godbo in domačo pesmijo.

Mesto nadzornika:

Učitelji za Tomaža Ogrisa

Učitelji za slovenski in dvojezični pouk na ljudskih in glavnih šolah so te dni zaključili akcijo, s katero hočejo podpreti stališče slovenskih osrednjih organizacij glede novega nadzornika za manjšinsko šolstvo. Podporno izjavo, ki jo je podpisalo že precejšnje število dvojezičnih učiteljev, bodo poslali zveznemu ministru za pouk Helmutu Zilkmu.

V podporni izjavi je rečeno, da je dejavnost okrajnega šolskega nadzornika za manjšinsko šolstvo največjega pomena tako glede jezikovnega in kulturnega izraževanja učencev, prijavljenih k pouku slovenščine, kot tudi za nadaljnjo izobrazbo in za strokovno svetovanje učiteljev na dvojezičnih šolah. Zato učitelji s svojo akcijo podpirajo trojni predlog osrednjih organizacij, ki je bil posredovan deželnemu šolskemu svetu, in se zavzemajo posebej še za Tomaža Ogrisa, ki da izmed treh kandidatov, ki jih je v imenovanje predlagal kolegij deželnega šolskega sveta, edini zadostuje zakonitim kriterijem, hkrati pa tudi merilom, ki jih je formulirala prizadeta manjšina.

Učitelji tako kot osrednji organizaciji, ki sta prav tako pisali Zilkmu, izražajo pričakovanje, da bo minister predlagal zveznemu predsedniku v imenovanje kandidata, ki ima na tej strani ustrezne strokovne kvalifikacije in dolgoletne izkušnje kot učitelj, na drugi strani pa tudi uživa zaupanje slovenske narodne skupnosti na Koroškem.

Vrba: Cesta Pavla Kernjaka

Občina Vrba je pretekli četrtek soglasno sprejela predlog Enotne liste, da poimenujejo v Vrbi cesto po Pavletu Kernjaku. Kot je dejal občinski odbornik Enotne liste, je s tem naš rojak Kernjak dosegel po smrti javno priznanje za svoje delo, ki ga uvršča med najplodovitejše skladatelje na Koroškem. Predlog je na seji tolmačil podžupan Bulfon (SP) kot pristojni referent, upravičenost predloga EL pa je posebej poudaril tudi župan Petritsch (VP).

Volilna skupnost, ne EL

Z obžalovanjem moramo priznati, da smo v članku „Nasprotujejo dvojezičnemu vrtcu“ v zadnji številki SV napravili napako, ki ni samo formalnega značaja. Volilno skupnost na Bistrici v Rožu smo preimenovali v Enotno listo. Oproščamo se odbornikom in prijateljem Volilne skupnosti in prosimo, da napako pripišejo poletni vročini. — Uredništvo.

Mladinski tabor narodnosti v Kopru

Okoli 40 mladih se je od srede do sobote preteklega tedna zbralo v Kopru na prvem taboru narodnosti, ki ga je pripravila republiška konferenca ZSM Slovenije. V Koper so prišli pripadniki madžarske narodnosti iz Lendave, člani mladinskega odbora Slovenske kulturno gospodarske zveze in mladinske sekcije Slovenske skupnosti iz Trsta, mladi pripadniki italijanske narodnosti s slovenske obale in člani Zveze slovenske mladine na Koroškem, seveda pa tudi slovenski mladinci iz Ljubljane in Kopra. Na prvi mladinski tabor narodnosti naj ne bi prišli le mladinski funkcionarji, ampak mladinci „s terena“, torej tisti, ki so tako ali drugače delovni v svojem okolju.

Koroške mladince so zastopali Borut in Bojan Sturm-Schnabl ter Magda Wieser, ki so ravno prišli iz mladinske delovne brigade v Bistrici ob Sotli, prišla pa sta tudi Marjan Pečnik in Franc Picej. Povabilu v Koper pa se niso odzvali študentski klubi in KDZ.

Od srede do sobote so mladinci izmenjevali izkušnje o svojem delu, se medsebojno informirali o položaju, tako v Porabju kot na Koroškem in v tržaškem zamejstvu, pri čemer so bile ilustrativne za zamejce predvsem izkušnje mladincev italijanske in madžarske narodnosti v Sloveniji. Neposredno so mladinci lahko spoznali položaj italijanske narodnosti na slovenski obali, ko so obiskali italijansko skupnost v Kopru. Pogovorili so se tudi o vlogi in mestu mladinskih organizacij v zamejstvu in se zavzeli za drugačne oblike medsebojnega sodelovanja. Seveda pa je ostalo še dovolj časa za družabnost in kopanje.

Prihodnje leto naj bi bil tabor narodnosti na Koroškem, in sicer pri Peršmanu, kjer bodo z mladinsko delovno akcijo letos začeli urejevati mladinske prostore v prvem nadstropju, tako da bodo primernejši tudi za izvedbo takega srečanja.

Leitgeb odpušča delavce

Demontaža delovnih mest v Podjunu se nadaljuje. Medtem ko glede pivovarne pri Štihu še zmeraj ni jasno, kako bo z njo, se že pri Leitgebu v Sinči vasi pripravljajo na val odpustov. S koncem julija hočejo odpustiti 60 do 70 delavcev, večinoma z žage, ki jo hočejo čisto zapreti.

S prvim julijem so se pri Leitgebu spremenile lastniške razmere, tako da je zdaj večinski akcionar skupina Thurnauer s 54 %, skupina Lindenberg iz Nemčije ima 35 %, Grete Leitgeb 8 %, doktor Gangl pa ostale odstotke vseh akcij.

Novo vodstvo je obratnemu svetu sporočilo tudi, da odpoveduje nekaj socialnih dogovorov v podjetju. Obratni svet je že protestiral proti temu aktu, pripravlja pa tudi že izredni zbor delovnega kolektiva, ko bo prispel seznam odpuščenih. Obratni svet ima potem še 5 dni časa za ugovor proti odpustom, na zboru delovnega kolektiva pa se bodo dogovorili tudi še o drugih akcijah. Pri tem bodo leitgebški delavci brez dvoma potrebovali solidarnost nas vseh.

PREBERITE

Otvoritev nove
Posojilnice
v Miklavčevem

str. 2

Informacija za slovensko
delavsko mladino

str. 2

O koroškem slikarju
Jožetu Boschitzu

str. 3

Tekma koscev
na Radišah

str. 4

Otvoritev razstave
„arhitektura na Zili“
na Ziljski Bistrici

str. 5

Dvojna morala
Haiderja?

str. 8

Kaj je novega pri SAK?

str. 8

Nova Posojilnica v Miklavčevem

Otvoritev poslovalnice železnokapelške Posojilnice z nepredvideno (?) prekinitvijo

„V 83. letu obstoja Posojilnice Železna Kapla odvarjamo podružnico v Miklavčevem“, je v soboto dejal občinski odbornik in ravnatelj Franc Kukovica ob otvoritvi posojilniškega poslojpa v Miklavčevem. „Preko 80 let ustvarjalnega dela, zraslega iz samopomoči domačega slovenskega prebivalstva v Železni Kapli in okolici dobiva z izgradnjo podružnice Miklavčevo potrdilo, da so v naših vrstah ljudje, ki so pripravljeni vršiti pionirsko delo.“

Poslovalnica železnokapelške Posojilnice v Miklavčevem: sodobna bančna ponudba v sodobnih prostorih.

Filiala železnokapelške Posojilnice stoji tik ob cesti, v neposredni sosesčini Raika in Steinacherjevega po-

sestva ter vstric gasilskega doma, kjer so v prvem nadstropju občinske seje žitarskega občinskega odbora. Za poslojem pa se kakega pol kilometra daleč razprostirajo pritični obratovalni prostori tovarne pohištva IPH Zitara vas.

V soboto popoldne so se tam zbrali domačini in sosedje iz Železne Kaple, med njimi številni častni gostje od žitarskega župana Posoda preko kapelškega župana Juvana in

bivšega župana Lubasa do predsednika ZSO Feliksa Wieserja in tajnika NSKS Franca Wedeniga.

Pozdrave in najboljše želje so upravljalcem Posojilnice s pretenci-oznim napisom „BANK — Posojilnica — Darlehenskasse“ prinesli žitarski župan Posod v nemščini, njegove besede je prevedel Franc Kukovica, za Zvezo slovenskih zadrug Miha Antonič, medtem ko je posloje blagoslovil šentlpiški župnik Sakrausky. Praznično obeležje pa sta otvoritvi dala zbora SPD „Zarja“ in „Trta“.

Za sodobno bančno poslovanje v sodobnih prostorih bo skrbel Peter Kuhar ml. s sodelavci, uslug posojilniške poslovalnice pa se bodo lahko posluževali tako delavci, kmetje in nameščenci kot tudi trgovci in obrtniki, seveda pa tudi večji obrati kot tovarna pohištva IPH ali tovarna celuloze Obir. Železnokapelška Posojilnica, ki se je angažirala že pri ustanovitvi firme Intrade ter podprla tovarno celuloze na Rebrci in hotel „Obir“ v najhujših časih, tako krepko pomaga pri izboljšanju infrastrukture v tem delu Južne Koroške.

P. S.: Za hrupno prekinitvev otvoritve so poskrbeli žitarski gasilci. Prav ko je začel Franc Kukovica prevajati Posodove pozdravne besede, pri tretjem stavku, je glušilo zatulila čez cesto gasilska sirena in tulila bi kar naprej, če je ne bi šel izključit sam župan. Že res, da je gor el gozd na Žitarski gori, toda tam gori že ves teden, odkar je udarila strela. Da ni bil ogenj dobrodošla prilika za „nepredvideno“ utiňanje slovenske besede?

Turizem ob Klopinskem jezeru

Stanje turizma na južnem Koroškem smo vam v zadnji številki Slovenskega vestnika predstavili na nekaterih posameznih primerih. „Kakšen je položaj tujskega prometa ob Klopinskem jezeru“, smo vprašali Vido Picej, Antona Rutarja in Antona Žužeka.

Vida Picej iz Zamanj, ki skupaj z materjo vodi gostilno in penzion, pravi, da so se sobe napolnile šele zadnji teden, za štirinajst dni pozneje kot v zadnjih letih. Po njenih informacijah imajo okoliški penzionisti isti položaj. Trenutno je povpraševanje po sobah kar direktno s ceste precej veliko. Njihovi gostje so pretežno iz Štajerske in ZRN, pri konzumaciji pa je nasplošno opaziti večjo preračunljivost.

Anton Rutar, ki vodi v Sielah ob Klopinskem jezeru supermarket, ima opraviti predvsem s turisti, ki stanujejo v penzionih, bungalovih, kampingih in tudi v hotelih. Rutar pravi, da je bil promet maja nekoliko

boljši, junija enak in julija nekoliko boljši kot lansko leto. Brez dvoma pa se je letos treba bolj potruditi, če hočeš prodati isto kot v prejšnjem letu. Imeti moraš boljše izbire in tudi konkurenčne cene, kajti kvaliteta ne igra več glavne vloge. Če bo vreme dopustilo računa Anton Rutar z istim rezultatom kot lani.

V hotelu „Parkhotel“ v Klopinku, ki ga vodi Anton in Hilda Žužek, pravijo, da je v njihovem hotelu B kategorije položaj glede prenočitev enak kot lani. Sobe so zasedene od začetka julija, kar bodo tudi še do 20. avgusta. Mesec junij je bil nekoliko slabši, do srede septembra pa pričakujejo še zadovoljive rezultate. Predvsem je opaziti, da ostanejo gostje le štirinajst dni, tritedenski dopusti postajajo izjeme. Tudi za šport, mini-golf in druga razvedrila imajo turisti še denar, vendar pri konzumaciji pljač je čutili upadeč za 20 odstotkov, to gre seveda tudi na račun nakupov v trgovini.

Prvič Slovensko gospodarstvo s Koroške na Gorenjskem sejmu

33. Gorenjskega sejma, ki se bo začel v petek, 5. avgusta in bo trajal do ponedeljka, 15. avgusta, se bo letos udeležilo tudi slovensko gospodarstvo s Koroške in tukajšnja mešana podjetja. Na pobudo koordinacijskega gospodarskega odbora ZSO in NSKS ter Zveze slovenskih zadrug bo letos izveden ta prvi korak, ki naj bi pomagal zboljšati sodelovanje na obeh straneh meja.

Gorenjski sejem je tradicionalno usmerjen na blago široke potrošnje. Letos se bodo obiskovalci lahko informirali tudi o bančni, blagovni in turistični dejavnosti Zveze slovenskih zadrug in njenih podružnic ter o delovanju nekaterih privatnih firm (Lomšek, Drava, Breraro) ter me-

šanih podjetij (Elan, Alpetour, Topšport, IPH in Obir).

Glavni namen te udeležbe na Gorenjskem sejmu je opozoriti gospodarstvo in potrošnike v Sloveniji na zmogljivosti slovenskega in mešanega gospodarstva v Avstriji, saj bi bilo naravno, če bi šlo več prometa po tej liniji. Širši publiki pa bodo na tem mestu dali tudi pregled o tem, kar je bilo ustvarjenega na tem gospodarskem sektorju.

S tiskovno konferenco in s koroškim večerom v četrtek, 11. avgusta pa bodo predstavniki slovenskega koroškega gospodarstva in koroške kulture povedali še več o življenju in delu slovenskega človeka na Koroškem.

Informacije za vajenke in vajence v slovenščini

„Slovenska delavska mladina na Koroškem ne pozna primernih organizacijskih struktur, kjer bi razglabljala o svojih perečih vprašanjih. Tudi ji niso na razpolago razne informacijske podlage v slovenščini. Delavska zbornica ali Avstrijska sindikalna zveza tudi nimata urejene servisne službe za slovenske delavce-delavke.“

Sicer imajo nemškogovoreči delavci iste ali podobne probleme kot slovensko govoreči. Treba je zato skupno iskati rešitve. Kljub temu pa bi slovenščina morala imeti tudi svoje mesto v organizacijah, ki zastopajo interese delavcev in delavk, da bi se slovenski delojemalci in delojemalke lahko počutili enakopravne.“

S temi besedami uvaja Franc Merkač „Info-zvezek za vajence in vajenke“, ki ga je pripravil v času civilne službe in ki ga je izdala Katoliška mladina v Celovcu. „Nič se samo od sebe ne spremeni!“ je geslo, ki je verjetno botrovalo tudi rojstvu te dosedaj edine brošure v slovenščini za slovensko vajensko mladino na Koroškem.

JEZIKOVNI PROBLEMI NA DELOVNEM MESTU

Na 40 straneh najde slovenska delavska mladina nekaj informacij o pravicah vajencev in vajenk, o poklicnem šolanju, o izbiri poklica, ter mnenja in izkušnje nekaterih vajencev in vajenk. Informacijski zvezek

pa se dotakne tudi jezikovnih problemov na delovnem mestu. Omenja, da slovenski pogovori v obratu mnogokrat niso zaželeni in da zaradi tega mnogi mladi govorijo raje nemško. Tako navaja nekega fanta iz Podjune, ki dela v nemški tovarni, fant pravi: „Rečma v firmi, da ne obrajtajo, da bi Slovenec prišu višei se bo pa v anega Nemca predelov, da bo na to sorto prišu višei!“ Se v drugih primerih govori zvezek, kako so Slovenci primorani zatajevati slovenščino. Dodaja pa tudi informacijo, da nekateri trgovci zaradi kupcev iz Slovenije (ne zaradi domačih) iščejo dvojezične prodajalce in prodajalke. Ob koncu pa še enkrat ugotavlja, da se Slovenci pogosto ne morejo brez strahu in sproščeno pogovarjati po domače.

Pregledno in s karikaturami in statističnimi tabelami opremljeno brošuro kompletira še kratek slovensko-nemški in nemško-slovenski slovarček, ki delavski mladini približa najvažnejše pojme, ki jih sreča v vsakdanjem poklicnem življenju. Prav tako pa je v obeh jezikih objavljen seznam vseh vajenskih poklicov za trgovino, obrt in industrijo.

Že v uvodu informacijskega zvezka najdemo ugotovitve, da bi bil nekak priročnik v slovenščini za vajence in vajenke še bolj zanimiv, tej ugotovitvi se moramo samo pridružiti, še bolj pa zaključku, da bi Delavska zbornica in Avstrijska sindikalna zveza morali že davno upoštevati potrebe slovenskih delavcev in delavk na Koroškem.

OB FILMU „VAS OB MEJI“:

Proti cenzuri tudi koroški umetniki

Že pred tedni je protestiralo „Interesno združenje avstrijskih avtorjev“ proti obsojanju in kriminalizaciji umetnin, kot je to napravil koroški deželni zbor s svojo resolucijo proti televizijskemu filmu „Vas ob meji“. Sedaj so dvignili svoj glas tudi nekateri koroški avtorji, ki so združeni v „Solidarnosti koroških avtorjev“. V svoji resoluciji opozarjajo koroški avtorji na člen 17 avstrijske zvezne ustave, ki zagotavlja svobodo umetniškega ustvarjanja in razširjevanja umetnosti. Mnenja so, da resolucija treh v deželnem zboru zastopanih strank, s katero si lastijo pravico do izključnega ocenjevanja umetniške kakovosti in zgodovinskih resnic, nasprotuje temu ustavnemu členu. Proti temu poskusu izvajati cenzuro in kriminalizirati umetnost se izrekajo sledeči avtorji, ki se zavedajo, da posamezen protest premalo zaleže: Martin Diller, Anton Fuchs, Siegfried Gelhausen,

Hans Gigacher, Alfred Goubran, Robert Gratzer, Ingram Hartinger, Brenhard Hüttenegger, Janko Messner (za društvo slovenskih pisateljev v Avstriji), Engelbert Oberosterer, Walter Peball, Valentin Polanssek, Josef K. Uhl, Del Veder-njak in Alexander Widner.

Temu protestu so se pridružili tudi Valentin Oman, Arnulf Komposch, Kurt Piber, Franz Moro, Dieter Kaufmann, Caroline, Hans Staudacher in Klaus Karlbauer.

Umrli guverner narodne banke Slovenije

Na posledicah prometne nesreče je pred dnevi umrl guverner Narodne banke Slovenije Mirko Jarmar, bivši republiški poslanec in bivši član Izvršnega sveta skupščine Slovenije. Ob težki izgubi je Zveza slovenskih organizacij izrazila predstavnikom Narodne banke svoje iskreno sožalje.

Trst: Akcija za globalni zaščitni zakon

Po nedavnih volitvah v Italiji se Slovenci v nekoliko spremenjenem parlamentarnem razmerju sil pripravlja na nov prodor v smeri globalne zaščite njihovih pravic. Glavni odbor Slovenske kulturno-gospodarske zveze je pretekli teden odločno ponovil zahtevo po globalni zakonski zaščiti in po uza-konitvi pravic Slovencev v Italiji. Izrazil je pričakovanje Slovencev v Italiji, da bodo parlamentarne stranke v najkrajšem času v parlamentu vložile osnutke zakonov za globalno zaščito. To pričakovanje SKGZ gradi tudi na volilnih izidih, kjer so se Slovenci ali Slovencem naklonjeni kandidati uveljavili v vseh strankah kjer so kandidirali, tako na državni kot na deželni ravni.

V svojem poročilu je predsednik SKGZ Boris Race glede prizadevanja za zaščitni zakon poudaril vlogo enotne slovenske delegacije, ki je včasih veljala za najbolj reprezentativno telo Slovencev v Italiji in v kateri so bili predstavniki treh strank, v katere so vklju-

čeni Slovenci, dveh slovenskih osrednjih organizacij in zastopnik Slovencev iz videmske pokrajine. V zvezi s to enotno delegacijo bo zdaj treba razpravljati o pobudah, ki bi premaknile z mrtve točke sprejemanje zakona.

Od vseh strank, ki so že v prejšnji zakonodajni dobi predložile osnutke zakona, pričakujejo, da bodo to storile ponovno. Gre za KPI, PSI in Slovensko skupnost, pa tudi za Krščansko demokracijo, ki naj prej popravi tiste dele prvotnega osnutka, ki so do Slovencev krivični.

Hkrati Slovenci v Italiji tudi upajo na to, da bodo vsi poslanci in senatorji Furlanije-Juljske krajine stopili v skupno akcijo za zaščitni zakon.

Na seji glavnega odbora je Boris Race govoril tudi o zadnjih fašističnih izpadih, pozval pa je tudi deželo Furlanijo-Juljsko krajino, da mora napraviti za slovensko manjšino neprimerno več kot doslej. Bolj odločna naj bi bila do vlade glede zaščitnega zakona, morala

pa bi slovensko manjšino drugače obravnavati tudi v gospodarskem načrtovanju, finansiranju novih gospodarskih pobud, v urbanistični politiki in ji omogočiti navzočnost ob različnih važnih ukrepih. Prevzeti bi morala finančno breme za vzdrževanje kulturnih dejavnosti Slovencev, posebno še uveljavljenih raziskovalnih ustanov, knjižnic in podobno.

V OZN proti fašistom

Na poletnem zasedanju odbora OZN za preprečevanje rasne diskriminacije je jugoslovanski izvedenec Silvo Devetak obsodil pojavljanje neofašističnih in neonacističnih skupin in organizacij, ki širijo rasistične in protidemokratske ideje, zlasti ko gre za narodnostne manjšine in priseljene delavce. Jugoslovanski predstavnik je zahteval prepoved take dejavnosti, pa tudi skupin in organizacij, ki to počno.

Prepričljiva umetniška govorica Jožeta Boschitza ob umetnikovi razstavi v Ljubljani

Slikarja Jožeta Boschitza ni treba posebej predstavljati. To je že nekajkrat storil sam s svojimi likovnimi razstavami doma in v tujini. Od razstave do razstave si je utiral pot v svet likovne umetnosti ter že od vsega začetka opozarjal na svojo prepričljivo umetniško govorico. Danes Jože Boschitz brez dvoma sodi med tiste slikarje, ki zbujajo pozornost. Boschitz potom

ni namenjen samo slikarjevi osebni izpovednosti, temveč služi oznanjanju tistih vrednot in spoznanj, v katerih kot sam pravi „slutimo bogastvo človekovih eksistenčnih resničnosti“.

Boschitzev „Človek“ se je pojavil „brez maske, brez olupšav, priklenjen na pot svoje življenjske usode“ že na razstavi Mladjevci leta 1975 in 1976 v Celovcu, Kranju,

je temelje človekove „subjektivne in emocionalne varnosti.“

Svoja verovanja in prepričevanja prenaša Jože Boschitz na objekte, postavljene na prostem ali v galerijskih notranjostih in sestavljene iz oblikovnih elementov in gradiv, ki jih najdemo v zakladnici ljudske materialne in duhovne kulture. Zemlja, kovine, steklo, les, predivo, tekstil, glina, iz katerih umetnik sestavlja različne predmetne konstrukcije, so elementi včerajšnjega življenja, so pa ob enem gradbeni kamni današnjega sveta. Iz svobodne zavesti, oprt na trdnost svojega koraka, na svobodo lastnega odločanja gradi ustvarjalec svoje objekte, premerja prostor, izobeša prapore, prižiga ognje, zaznamuje pota. Sebi in sočloveku želi povedati, da v starih gradivih in orodjih živi naš čas, da zemlja skriva tudi našo usodo, ogenj očisti tudi našo misel, da v banderih plapolata tudi upanje in hrepenenje sodobnega človeka.

Umetnost Jožeta Boschitza je v polnem pomenu besede angažirana umetnost. Umetnik ne išče novih oblikovnih rešitev zaradi njih samih, temveč jih stavlja v službo ideji, ki jo oznanja, prepričanju, ki ga izpoveduje. Boschitzovo poseganje v socialno, nacionalno, etično, estetsko in če hočemo eksistenčno problematiko dobe, naroda in človeka se osredotočuje v različnih predmetih sestavljenkah, v katerih se posamični likovni elementi povezujejo z besedami v enakovrednih predstavitevni vlogah. Poseganje literarnega v likovno dogajanje vnaša v umetnostna prizadevanja Jožeta Boschitza elemente konkretne poezije. V tej smeri je treba iskati tudi srž Boschitzove umetniške izpovednosti. Boschitz je pesnik in likovni ustvarjalec hkrati. Prav ta ugotovitev daje njegove mu delu še večji pomen in razpon.

Jože Boschitz pred enim njegovih novejših del

svojega sporočila opozarja na svoj umetniški svet, ki ima mnogo povedati, ob katerem se je treba ustavit — in zamisliti.

Jože Boschitz pravkar razstavlja v Avli inštituta Jože Stefan v Ljubljani, kjer se prvič s samostojno razstavo predstavlja v slovenskem razstavno mestu. O slikarjevi umetniški izpovedi je razmišljal znani slovenski umetnostni kritik dr. Cene Avguštin iz Kranja, in o slikarju Jožetu Boschitzu med drugim povedal:

Ustvarjalni napor, ki ga koroški slikar Jože Boschitz vgrajuje v svoje slikarske in plastične realizacije,

Beljaku in drugod. Kasneje je slikar izgrajeval in poglobljal svojo človeško izpoved, iskal nove poti likovnega izraza ter raste v zrelo umetniško osebnost.

Pri svojem delu uporablja slikar različna likovna izrazna sredstva, ki enakopravno služijo realizaciji določene ideje, določenega koncepta. Vendar Boschitzev konceptualizem (če ga tako imenujemo) ni razdrobljen, ne služi različnim in nasprotujočim si zamislim, urejen je v iskanju človekove osebne in nacionalne identičnosti v svetu, v katerem se pogosto izgublja, taji ali celo izganja, v svetu, ki uniču-

Socialni sestav dijakov se spreminja

26. letno poročilo Zvezne gimnazije za Slovence

Gravitacijsko območje krajev, kjer so doma dijaki in dijakinje Zvezne gimnazije za Slovence, skorajda v celoti odgovarja območju dvojezičnega šolstva, določenemu po zakonu iz leta 1945. Zato iz statističnih podatkov o regionalnem in socialnem poreklu dijakov ZG lahko sklepamo na način poselitve in socialni razvoj slovenske narodne skupnosti na Koroškem. Statistika pravi, da slovensko prebivalstvo vztraja pri sklenjeni poselitvi na dvojezičnem ozemlju, četudi se kaže v zadnjem času tendenca po naselitvi v centralnih krajih, zlasti v Celovcu.

Največ gimnazijcev in gimnazijk prihaja iz političnega okraja Velikovec (to odgovarja 230im izmed 510 vpisanih za šolsko l. 1982-83), močno zastopana sta še politična

okraja Celovec dežela s 134 in Beljak-dežela s 93-imi dijaki, pomemben delež pa prispeva tudi mestna občina Celovec s 43-imi dijaki.

Široka razprostranjenost zaledja krajev, ki dajejo dijake Slovenski gimnaziji ter njih neugodna lega se zrcalita v visokem številu vozačev in takih, ki morajo v času šolanja prebivati v dijaških domovih.

Poklicna sestava staršev, ki pošiljajo svoje otroke na edino srednješolsko ustanovo s slovenskim učnim jezikom, izraža hkrati stopnjo socialno — ekonomske razvosti koroških Slovencev. Čeprav le-ta še vedno znatno zaostaja za socialnim razvojem nemškogovorečega prebivalstva, se struktura s časom izboljšuje, kar prav gotovo sodi med učinke 26-letnega ob-

stoja gimnazije. Od 510 dijakov ima 57 % starše v nižjih socialnih skupinah (kmetje, delavci, upokojenici in rentniki), 43 % pa je otrok iz premožnejših družin (obrtniki, uslužbenici, trgovci, gostilničarji, strokovni delavci in izobraženci). V šolskem letu 1958-59 je znašalo to razmerje 64 % : 36 %, v letih 1972-73 — torej pred desetimi leti — pa še 63 % : 37 %!

Z urbanizacijo našega prebivalstva je vse več takih družin, ki imajo zaposlena oba starša. Dejstvo, da otroci preko dneva niso deležni posebne pozornosti staršev tudi vpliva na jezikovno vzgojo in utrjevanje slovenskega jezika in kulture.

To so bistvene izjave univ. prof. dr. Vladimirja Klemenčiča, ki jih je objavil v svojem članku v 26. številki Letnega poročila Zvezne gimnazije za Slovence. Izšlo je ob zaključku šolskega leta in posreduje informacije o življenju in razno-likih dejavnostih na tej ustanovi.

V preteklem šolskem letu se je na gimnazijo vpisalo 511 učenek in učencev, profesorski zbor pa je štel 40 članov in članic: Letno poročilo vsebuje poleg že tradicionalnih statistik in pregledov tudi poročilo o enaindvajseti maturi, o šolski akademiji, glasbeni dejavnosti, prispevke dijakov o nekaterih ekskurzijah in potovanjih ter oriše uspehe učencev in učenek na raznih natečajih in tekmovanjih.

Nedavno umrlemu šolskemu nadzorniku Rudiju Vouku je posvečen prispevek, prav tako nadzorniku dr. Valentinu Inzkotu ob 60. letnici in bivšemu ravnatelju dr. Pavletu Zablaticu ob 70. življenjskem jubileju ter dipl. inž. Janezu Oswaldu in prof. Štefanu Močilniku, ki sta bila pred kratkim odlikovana z nazivom višjega študijskega svetnika.

sonja

Ljudska kultura - kultura za ljudstvo

(Izvolčki kulturnopolitičnega dialoga predstavnikov slovenskih koroških kulturnih institucij v slovenski oddaji koroškega studia ORF)

V zvezi z ugotovitvami Janka Merkača, ki je menil, da je danes veliko vrednot, s katerimi se lahko ukvarjamo, in kot primer navedel mir, ki je gotovo ena izmed tistih vrednot, s katero se človeštvo ukvarja. JANI OSWALD je tozadevno vprašal, kje se ta vrednost zrcali v sodobnem času in konkretno mislil na to, kje so naše pesmi za mir ter o varstvu okolja. Torej kulturna dejavnost s katero se koroški Slovenec identificira, pri čemer je mislil na tistega našega človeka, ki živi na podeželju, v neki idiliki, katere pa v resnici nikoli ni bilo. Oswald problem vidi v tem, da se tega mnogi zavedajo, poti do rešitve pa ne poznajo. S tem je meril na osrednjo kulturno organizacijo in dejal, da so zaznamni impulzi novih kulturnih oblik prišli vedno izven teh kulturno političnih forumov kot na primer Lipušev „Mrtvo oznanilo“, katerega so naše kulturne institucije odklanjale z argumentom, da je delo tako pesimistično. Nadalje je s tem v zvezi navedel agitko „Matija Gubec“ in menil, da so avtorji teh del bili tudi tarča kritike, kot so čestokrat to tudi današnji kantavtorji, ki po njegovem ne najdejo zadostne podpore s strani naših kulturnih ustanov. Oswald je tudi mnenja, da bo treba najti nove oblike oz. nove zborovske pesmi ter na predstavniške kulturne organizacije apeliral, naj tej dejavnosti posvetijo več pozornosti.

JANKO MALLE je ugotovil, da se delo, ki ga opravljamo na področju kulture, upravičeno odvija tako zato, ker organizacije tako skušajo reševati tudi naše narodno politično področje, kar ima za posledico nek provincionalističen način reševanja kulture, kar povzroča našo ozkost, katere nam omejuje širino le na Koroško, kot naše slovensko vprašanje. Priznal je, da so nekatere posamezne ponudbe kulture prišle izven kulturnih organizacij, da pa bomo morali to pregrajati premagati, saj se že razvija nek zdrav in kritičen pojav znotraj naše narodne skupnosti. Zato moramo za take ponudbe, ki pridejo izven naših organizacij, biti hvaležni.

„Mislim, da je že zadnjih nekaj diskutantov načelo neke vrste nove dimenzije. Imenovali smo obliko in vsebino kulturnega življenja, temu bi lahko tudi čisto poenostavljeno rekli kultura in politika na področju kulture in politike in kulturnega delovanja. Mislim, da bi morali na vsak način tudi reči, da kultura ni samo to, kar se dogaja v slovenskih kulturnih društvih.“ Tako je stvarno odgovoril TEODOR DOMEJ in dalje ugotovil, da mi nimamo tistih institucij, ki jih ima na razpolago večinski narod. „Mi imamo na razpolago nepopoln radijski program, nimamo televizije, nikakor nimamo enakopravnih pogojev za uporabo našega jezika. Vse te stvari nas tudi v vsakdanjem kulturnem življenju težijo in tepejo in smo mogoče ravno zaradi tega tako provincionalistični, ker vseh tistih oblik, ki jih moderna družba rabi, nimamo tako samoumevno na razpolago, kakor ima to večinski narod“, je Domej še dopolnil.

K vprašanju, koliko bodo uspeli agitiše našo kulturo raven premakniti na bolje, so mnenja bila različna. V zvezi z uprizoritvijo Brechtovega dela je bilo povedano (Zercher), da tako delo zahteva visoko stopnjo strokovnega znanja, čemur je oporekal JANI OSWALD: „Slovenska publika ni tako konvencionalna in tako konzervativna kot si to nekateri kulturni funkcionarji v Celovcu morda predstavljajo. Gotovo je že, da igra neko vlogo tudi okus publike. Če bomo uvedli nove oblike, se bo gotovo spremenil tudi okus publike. Seveda nisem zato, da bi kantavtorji svoje avantgarne komade igrali na podeželskih odrih. To naj bi bili le poizkusi, ujeti korake z današnjim časom, saj moramo neke agitirati. Pisanje in uprizorjanje agitke je izraz tega, da smo kot narodnost ogroženi. To je tudi odraz naše ozkosti, taka je pač ta

situacija. Če bomo s temi začetki prodrli, bomo gotovo našli tudi druge oblike, ki so oz. bodo od publike še bolj priznane.“

Povsem na mestu je bilo vprašanje MIRKA BOGATAJA, ko je tozadevno nagovoril predsednika SPD „Jepa-Baško jezero“, kje bi v tej smeri lahko sodelovali, kako bi jih mogli pravilno nagovoriti?

JANKO ČERNUT je prepričan, da bi tudi v odboru želeli nekaj bol sodobnega, oblike dela, ki bi predvsem nagovorile mladino, „... kajti mladina nam odhaja in zakaj? Zato ker tista miklavževanja in materinski dnevi ip. je vse lepo in prav, za majhne otroke doživljajo — verjetno tudi za naše mamice, toda tisti pravi odmev pa izostane. Tista mladina od 15. tja do 18. leta, ki bi dejansko bila za uvedbo novih oblik dela, ki bi spadala v današnji čas, ta se nam nekako oddaljuje, deloma iz socialnih vzrokov. Verjetno je ne znamo pravilno nagovoriti, pa tudi zaradi tega, ker imamo premalo sodelavcev, kar zadeva to področje. Razen tega moramo priznati tudi eno, namreč, če se v odboru pričnemo baviti s to stvarjo, se v vrstah našega društva že pojavijo prve difference, sicer ne odkrite, ampak takoj pride kakšna pikra beseda ali pa namis, da gre spet za kakšno partizansko srečanje ali kaj takega. Potem pač ni mogoče uresničiti tako idejo oz. kreniti na to sodobno pot.“

Diskusija se je potem spet bavila s problemom ponemčevanja in tozadevne odgovorne naloge slovenskih društev. K temu se je sprva oglašil TEODOR DOMEJ: „Slovenska prosvetna društva so v zadnjih desetletjih sigurno mnogo storila za ohranitev narodne identitete in tudi danes imajo to prvenstveno nalogo. Čuli smo, kakšni problemi se porajajo v vsakdanjem življenju, da slovenski otroci ali pa mladina ne zna več brati, da nastaja neke vrste nov analfabetizem, zato sem skeptičen, če bi mi tu rekli: društva morajo vse to rešiti, potem sem bolj ali manj prepričan, da tega ne bo mogla rešiti tako kot pa ima na primer za nalogo država, da te stvari reši s tako manjšinsko politiko, ki ni usmerjena v to, da bo čez 10, 20 ali 30 let vse nemško tukaj na Koroškem. Vendar sem za to, da imamo programe za samopomoč, za vsakdanje izobraževanje, hkrati pa sem tudi mnenja, da mora podlaga za vse to tudi nuditi država. Recimo, ne moremo naprtiti društvom vse to, kar drugod pod normalnimi pogoji dela država, in tukaj ima na vsak način država ogromno kulturno dolžnost, da pomaga pri ohranjanju narodne in kulturne identitete. Mislim, da smo trenutno soočeni z neke vrste kulturnim škandalom na južnem Koroškem. Če danes 50, 70 ali 80 odstotkov slovenske mladine, tista, ki govori narečje, slovenskega jezika več ne zna brati in pisati, moram še enkrat ponoviti, da je to škandal!“

Potem je bilo izraženo mnenje (Zercher), da država družinam ne more vzeti odgovornosti za to, v kakšni materinščini vzgajajo otroke, da tu ni izgovora in tudi diskriminacija velja le pogojno. Na to je odgovoril JANI OSWALD: „To o družinah je res, vendar si moramo na drugi strani predočiti, da mnoge družine, ki svojih otrok ne vzgajajo več v materinščini, stojijo pod določenim pritiskom. Posebno, kar zadeva prijavljanje k dvojezičnemu pouku. Ravno v tej zvezi je pravilno, da zahtevamo več dvojezičnih otroških vrtcev, boljši sistem dvojezičnega šolstva, da zahtevamo uvedbo sprejema ljubljanske televizije, da bomo zvečer lahko uživali slovensko kulturo; nikakor pa ne smemo slovensčino omejevati na družinski krog, ker bo potem ostala samo še družinski jezik (in k večjemu še molitveni zraven).“

Ob koncu so vsi udeleženci diskusije bili mnenja, da je tak dialog koristen in da ga je treba nadaljevati tudi ob drugih priložnostih, saj je kultura, kot je dejal Teodor Domej, nekaj živega, kot taka se spreminja iz dneva v dan.

Prvo mesto za MPZ Maribor na svetovnem pevskem festivalu

Konec junija oz. v začetku julija letos je v Den Haagu, gl. mestu Nizozemske, bil svetovni festival, na katerem je sodelovalo 62 pevskih zborov z vseh petih kontinentov. Med njimi je bil tudi mladinski pevski zbor Maribor in zasedel prvo mesto!

To je za mladinski pevski zbor Maribor, in za slovensko zborovsko kulturo sploh, izjemen uspeh. Že sama uvrstitev za sodelovanje nan tem festivalu, ki ga prirejajo le vsako četrto leto, je za sleherni zbor veliko priznanje. Zato smo tem bolj veseli, da je prof. Rajšter s svojim zborom zasedel prvo mesto in tako dobil naslov najboljšega mladinskega pevskega zbora na svetu. Zato o kvaliteti tega slovenskega mladinskega pevskega zbora tu ni treba izgubljati besed, dovolj bo, če povemo, da je zbor pri tekmovanju, na katerem so nastopali zbori v otroškem, mladinskem, ženskem, moškem in mešanem sestavu, v konkurenci mladinskih zborov zbral od tristo možnih 293 točk, kar 486 točk pa je zbor od 500 možnih prejel za izvedbo obvezne nizozemske pesmi. Tekmovanje pevskih zborov je bilo v znamenju kulturnem centru Den Haaga, ki nudi prostor za 2.800 poslušalcev.

Ob tej priložnosti je mladinski pevski zbor Maribor nastopil še na drugih koncertih in bil deležen izredno toplega sprejema s strani publike ter gostiteljev na Nizozemskem.

Mladinskemu pevskemu zboru ter njegovemu zborovodji k lepe- mu uspehu čestitamo tudi koroški Slovenci ter želimo še nadaljnjih uspehov pri razvijanju zborovske kulture.

Spominski pohod na Komelj

Mogočna manifestacija za mir in medsebojno razumevanje

Blizu 300 pohodnikov se je v nedeljo po večurni hoji zbralo na Komelju pri spomeniku žrtvam Domnove čete in se poklonilo spominu na grozodejstvo 12. oktobra 1944, ko so krvoločni nacisti zahrbtno napadli Domnovo četo in zverinsko umorili 13 borcev za svobodo. Nedeljski pohod se je odvijal v lepem sončnem vremenu, tokrat od Borovlja preko Belšaka na Komelj. Bil je četrti pohod in hkrati prirejen tudi v spomin na dan vstaje slovenskega ljudstva.

„Po poteh Domnove čete nikoli ne bomo hodili z namenom, da bi ščuvali proti komurkoli ali gojili sovraštvo, temveč da bomo opominjali na težke čase naše zgodovine. Poti in pohodi Domnove čete naj bodo poti miru, sporazumevanja in prijateljstva vseh antifasistov in demokratov ne glede na narodno pripadnost in državljanstvo“, je med drugim v svojem govoru naglasil predsednik nadzornega odbora Zveze slovenskih organizacij in podpredsednik Zveze koroških partizanov tovariš Lipej Kolenik (govor objavljamo posebej na 1. strani).

Na poti proti vrhu Komeljske smole se ustavljali pri prijaznih kmetih, ki so nam postregli z moštom, žganjem in kruhom, podobno kot je to bilo pred približno štiridesetimi leti, ko so Komeljčani prehranjevali in podpirali borce za svobodo proti nečloveškemu nemškemu fašizmu. Veliko skupino pohodnikov, v kateri je bilo izredno veliko mladine, je vodil tovariš Lipej Kolenik, ki nas je seznanjal z dogodki tedanjega časa. Tudi tokrat se je pohoda udeležil preživeli nekdanji bорец Domnove čete tovariš Bojanovič, ki je po smrti komandanta Domna prevzel vodstvo čete. Iz izvajanja in pogovorov na pohodu smo lahko ugotovili, da je imela Domnovo četa na Komelju posebno važno nalogo, vzdrževala zvezo med štabom koroškega odreda in operacijskimi skupinami severno od Drave na Svinjski planini.

Ko se spominjamo tistega tragičnega dogodka 12. oktobra, se z gnušom v srcu spominimo tudi tistih zverij v človeških postavah, ki so zahrbtno napadle partizane in še žive pometali v ogenj Apovnikove domačije, ki so jo ob tej priložnosti zažgali. Kakšno živalsko sovraštvo je bilo v teh domačinih iz Pliberke in okolice, da so sodelovali v tako ne-

človeškem zlonu. Danes hodimo po teh poteh svobodni; ni se nam treba bati, da bi bili napadeni. Tisti časi so mimo. Da pa smo danes svobodni pa se imamo zahvaliti vse tem srčnim ljudem, ki so zgrabili za orožje in si v težkem boju, z velikimi žrtvami in za ceno svojih življenj priborili svobodo. Da res krvavo smo si prislužili svobodo in s tem bojem tudi člen 7 avstrijske pogodbe, ki nam zagotavlja enakopravnost, za katero pa se moramo še vedno boriti.

Zbrano publiko pred spomenikom na Komelju, med katero so bili predsednik ZSO dipl. inž. Feliks Wieser, podpredsednik ZSO Franc Kukovica, tajnik ZSO in predsednik ZKP Wut-te Janez-Luc, jugoslovanska konzula v Celovcu Alfonz Naberžnik in Svetislav Popović, pliberski podžupan Fric Kumer ter številni zastopniki narodnega in javnega življenja od tu in onstran Karavank, je v imenu Zveze koroških partizanov in Zveze slovenskih organizacij pozdravil predsednik nadzornega odbora ZSO Lipej Kolenik, ki je v svojem govoru med drugim še posebno naglasil, da je treba gojiti tradicije narodnoosvobodilnega boja.

K besedi se je oglasil tudi pliberski podžupan Fric Kumer in v imenu Enotne liste in v imenu občine Pliberk pozdravil pohodnike. Ob tej priložnosti je potrdil besede predgovornika, da je treba tradicijo NOB ohraniti poznejšim rodovom in s tem v zvezi nadaljevati s srečanji na zgodovinskih tleh, iz katerih naš narod črpa samozavest, da ohrani svojo identiteto. Kot po navadi so organizatorji pohoda — Zveza koroških partizanov, Področni odbor Pliberk; Zveza slovenske mladine, Krajevno združenje Pliberk; Zveza slovenskih organizacij, Krajevni odbor Pliberk pripravili tudi kulturni program, v

okviru katerega so zapeli pevci moškega zbora SPD „Edinost“ iz Pliberke, pod vodstvom Valentina Hartmana in trio Zveze slovenske mladine. Nadalje so bili na sporedu recitacije (mladi Hudl) ter prispevek Francija Kvežnika, ki je prebral odlomek iz Slovenskega vestnika iz leta 1948, o procesu proti krivcem pokola na Komelju in pismeno poročilo tiste žene, ki je bila priča pokola pri Apovniku. Po kulturnem delu je bila prijetna družabnost ob petju in glasbi pri bližnjem Štibarju.

Naj še zapišemo, da je med številnimi pohodniki bila tudi skupina dobitnikov bralne značke Karla Prušnika-Gašperja iz delovnega kolektiva Ljubljanskih mlekar, ki jo je vodil veliki prijatelj koroških Slovencev tovariš Bine Otorepec.

V imenu organizatorjev se zahvaljujemo vsem, ki so kakorkoli prispevali, da je 4. spominski pohod bil tako dobro pripravljen in izveden. Prav posebna zahvala pa velja seveda našim dobrim in prijaznim kmetom, ki so med potjo na Komelj pogostovali pohodnike, ter pevcem SPD „Edinost“ in kreatorjem kulturnega programa.

Zaključno lahko z veseljem ugotovimo, da se je spominska pohodniška misel le utrdila med našim ljudstvom in da bo dejansko postala tradicija. Ze sedaj se veselimo na prihodnji spominski pohod in to predvsem zaradi tega, ker pobudnik tega pohoda Lipej Kolenik izbere vsako leto novo ruto, kar pomeni boljše spoznavanje ljudstva na Komelju, to je tega ljudstva, ki je ponosno na dejavnost tistih težkih časov pred štiridesetimi leti.

LIKOVNA KOLONIJA MLADIH „VUZENICA '83“

v času od
21. do 27. avgusta 1983

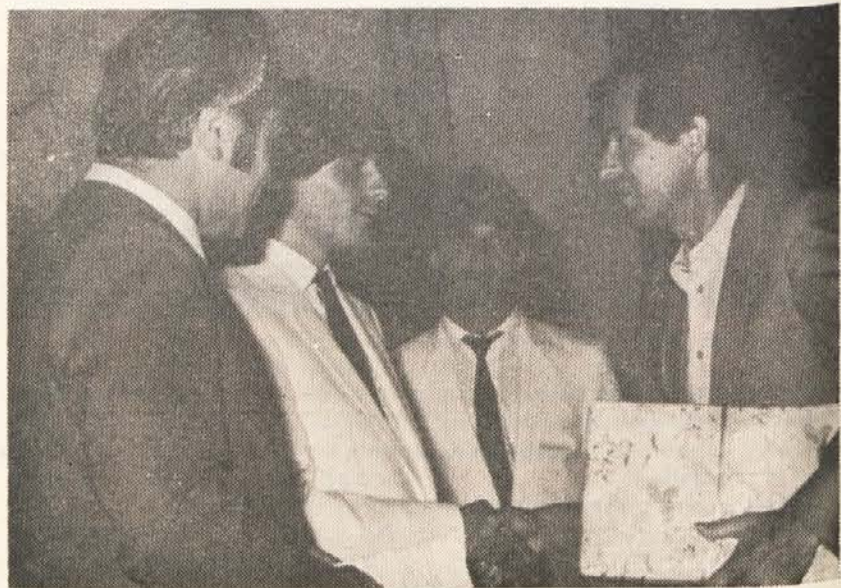
Udeleženci likovne kolonije tisti teden ne bodo preživljali le ob risanju, marveč tudi ob športu, igrah, izletih, kopanju itd. Na koncu likovne kolonije bodo mladi umetniki pripravili razstavo s pestrim kulturnim sporedom. Udeleženci kolonije naj bi bili stari vsaj 12 let, navzgor ni omejitve. Prijave so možne do 30. julija 1983 pri Slovenski prosvetni zvezi, Gasometerg. 10, 9020 Celovec; tel. (0 42 22) 32 5 94.

Prireditelja: Slovenska prosvetna zveza in osnovna šola v Vuzenici.

Borovlje

V nedeljo, 17. 7. popoldne je SPD Borovlje pri Cingelcu na Trati priredilo prijeten koncert. Kljub vročemu vremenu je bila dvorana nabito polna. Z veseljem je predsednik Melhijor Verdel pozdravil navzoče, med njimi župana direktorja Antona Woschitzja ter Eriha Uznika, predsednika Posojilnice Borovlje. Ta omenjena ustanova že dalj časa podpira društvo. Tokrat je moškemu zboru financirala suknjišče. Predsednik društva je Erichu Uzniku izročil v znak zahvale skromno darilo. Posojilnica Glinje in Volilna skupnost pa sta dali še dodatno podporo.

Po pozdravnih besedah se je pričel koncert. Povezovalno besedilo je sestavila in izvajala Irena Verdel. Prvi je nastopil moški zbor SPD Borovlje pod vodstvom Romana Verdela. Zbor obstaja v tem sestavu dobro leto. Pevci so dokazali, da so ambicionirani. Živo so zapeli slovenske narodne in tudi druge pesmi. Korajžno se je postavil na oder mladinski zbor pod vodstvom Lidije Oraže, ki je pokazal, da tudi že najmlajši ubrano in dinamično pojejo. Članici zbora Lindi in Andrea iz Borovlj sta navdušili z dvema pesmicama. Dekliški zbor iz Sel pod vodstvom Francija Čertova je zapel nekaj tipično dekleških pesmi z romantično izpovedjo. Trio Oraže se je razvil v kvaliteten ansambel, od katerega bo tudi v bodoče veliko pričakovati. Eda in Silvija Velik sta izstopali s kritičnimi teksti Messnerja in Polanška, ki sta jih sami uglasbili. Sestri Velik veliko pripomoreta k razmišljanju o vsebini naših pesmi. Po koncertu pa so vsi skupaj ob žlahtni kapljici in prijetnem vzdušju zaključili ta lep popoldan.

Bilčovs

Preteklo soboto je naše društvo priredilo kulturni večer, ki je že tradicija in služi kulturni informaciji gostom, ki so na dopustu v naši občini. Spored je tokrat vseboval petje. Navdušila sta predvsem otroški zbor, ki ga vodita Micka Mischkulnik in Ursula Filipič ter tudi moški zbor, pod vodstvom Jožka Boštjančiča. Precej pomlajen in dinamičen se nam je predstavil mešani pevski zbor, ki je z izbranim petjem zelo navdušil publiko. Zbor vodi s spretno roko šolski ravnatelj Urh Kasil, pevce navdušuje za kvalitetno in zahtevno petje ter s tem dviguje nivo pevskega ustvarjanja v občini.

Povezava je bila v obeh deželnih jezikih. Kot smo razbrali z obrazov, nobenemu ni bilo žal, da se je tega pestrega večera udeležil in bo pred-

vsem gostom ostal v prijetnem spominu.

Na sporedu je bila še tombola. Za ples je igral ansambel Kranjski kvintet iz Kranja. K uspešnemu poteku kulturnega večera so prispevali društveniki, ki jim gre vsa zahvala za veliko zavzetost v korist domačega društva.

ČESTITAMO

Za doktorja medicine je na dunajski univerzi promovirala nekdanja obsojenska slovenske gimnazije Marta Rutar iz Žitare vasi.

Iskreno čestitamo!

PRIREDITVE

Slovensko prosvetno društvo „Obir“ na Obirskem vabi na

8. POHOD NA OBIR v spomin Hermanu Veliku

v nedeljo 31. julija 1983

Zbirališče na vrhu Obirja ob 11. uri
Nazaj grede piknik pri Marofu

Katoliška prosveta Šentilj ob Dravi vabi na

KULTURNI VEČER

v nedeljo 31. julija 1983 ob 20. uri
v dvorani pod novo cerkvijo

Spored: MoPZ in instrumentalna skupina SPD Borovlje ter MePZ „Mojce“ iz Šentilja

Slovensko prosvetno društvo „Zarja“ v Železni Kapli vabi na

FOLKLORNO SREČANJE v nedeljo 24. julija 1983 v Železni Kapli

Spored:

11.00 igra pihalni orkester
13.00 zbiranje folklornih skupin pri glavni šoli
14.00 povorka in nastop pred hotelom Obir

Nato ples z ansamblom
„PLANINSKI SEKSTET“

Mladinski center na Rebrei vabi na igro

VERONIKA DESENIŠKA

v petek 22. julija 1983 ob 21. uri na prostem pred mladinskim centrom na Rebrei (ob slabem vremenu na skednju)

Igrajo igralci SPD „Zarja“ v režiji Poldeja Zundra

Slovensko prosvetno društvo „Jepa-Baško jezero“ v Ločah vabi na

FOLKLORNI VEČER

v ponedeljek, 25. julija 1983 ob 20.30 uri pri Pušniku v Ločah

Nastopata tamburaški ansambel iz Loč in folklorna skupina iz Sel

Krščanska kulturna zveza prireja ORFFOV seminar v času od 1. do 6. avgusta 1983 na Rebrei. Prijave pri KKZ v Celovcu, Viktringer Ring 26; tel. (0 42 22) 51 25 28 — 23 ali 24

Slovensko planinsko društvo Celovec vabi na izlet

na STRUŠKO (1944 m)

v nedeljo 31. julija 1983

Zbirališče pri gostilni Stouhütte na Rutah (Barental) ob 7. uri zjutraj

Slovensko prosvetno društvo „Rož“ v Sentjakobu v Rožu vabi ob svoji 80-letnici obstoja na

5. POLETNO NOČ

v soboto 30. julija 1983 ob 20. uri v šotoru za občinsko hišo v Sentjakobu v Rožu.

Za zabavo igra znani ansambel „Fantje treh dolin“

Teden mladih umetnikov z Valentinom Omanom in drugimi umetniki, v času od 8. do 13. avgusta 1983
Prireditelj: Mladinski center na Rebrei

Zegnanje cerkvenih patronov sv. Ane in sv. Huberta na Peci
v nedeljo 24. julija 1983, z začetkom ob 10. uri dopoldne

V nedeljo 24. julija ob 11. uri sveta maša v kapeli pri VEŠKEM STANU na Peci

Slovenska prosvetna zveza in koordinacijski odbor jugoslovanskih delavcev na Koroškem vabita na

VEČER PLESOV IN PESMI JUGOSLAVIJE

v soboto 23. julija 1983 ob 20.30 uri v delavski zbornici v Beljaku.
Gostuje: folklorno-tamburaški ansambel KUD „Sloboda-Viš“ Varaždin

Tekma koscev na Radišah

Letos je SPD „Radiše“ že četrtič zapovrstjo priredilo tekmo koscev. Približno 150 ljudi se je zbralo v nedeljo, dne 17. 7. 1983 v Tucah, da se razvedrijo ob naporu tekmecev. 30 koscev je hotelo pokazati kako jim uspe pokositi 30 kvadratnih metrov. Tekmovali so v štirih skupinah.

80 let Slovenskega prosvetnega društva „Rož“

FOLKLORNI VEČER s profesionalno skupino „KO-LO“ iz Beograda

v nedeljo 24. julija 1983 ob 20.30 uri v šotoru za občino v Sentjakobu v Rožu
Prireditelj: Slovensko prosvetno društvo „Rož“

Menjava denarja

Stanje v četrtek 21. julija 1983

Za 100 din dobite	17.00 šil.
Za 100 din plačate	21.00 šil.
Za 100 lir dobite	1.29 šil.
Za 100 lir plačate	1.55 šil.
Za 100 mark dobite	694.00 šil.
Za 100 mark plačate	710.30 šil.

V splošni skupini je bilo največ koscev. Najboljši v tej kategoriji je bil Pisjak Janez s časom 1,17.43, drugi pa Hribnik Milan. Ogris Mirti in Sušnik Pepi pa sta začela tako energično, da sta celo zlomila kosišče.

V drugi skupini (moški nad 50 let) je zmagal Lampichler Nuži, ki se je kot vsako leto izkazal kot mojster v tej stroki. Njegov najhujši konkurent pa je bil Woschitz Hanzl, ki je kosil celo že v filmu „Schöne Tage“.

V skupini gostov so zmagali Kapečani. Prvi in najboljši dneva je postal Kogoj Herbert s časom 1,00.83, drugi pa njegov sovaščan Dolinšek Franc.

Nani Ogris pa je v ženski skupini rečila čast tega spola. Na drugo mesto se je uvrstila Pisjak Angela, ki je dokazala, da mlade radiške „dečle“ še ni zajela docela modernizacija.

Po tekmi so gledalci, navijači in tekmeči sedli v senco. Boštjanica je prinesla še „mavžne“ ter domačega žganja, saj so jim „hlapeci“ pokosili nad polovico travnika. Nato se je še malo zapelo, popilo in „popov-nalo“. Zadnji pa so domov grede celo že lahko občudovali razsvetljeno luno.

Zahvaliti se je treba vsem pomagačem, ki so omogočili to prireditve. Posebna zahvala pa gre Boštjanici, ki je dal na razpolago travnik in prinesel celo domač prigrizek.

W.F.

Otvoritev razstave „Arhitektura na Zili“

V soboto zvečer je Slovensko prosvetno društvo „Zila“ na Ziljski Bistrici v prostorih tamkajšnje Posojilnice otvorilo posrečeno razstavo z naslovom „Arhitektura na Zili“. Glavni iniciator te razstave je bil mladi dr. prava Ludvik Druml,

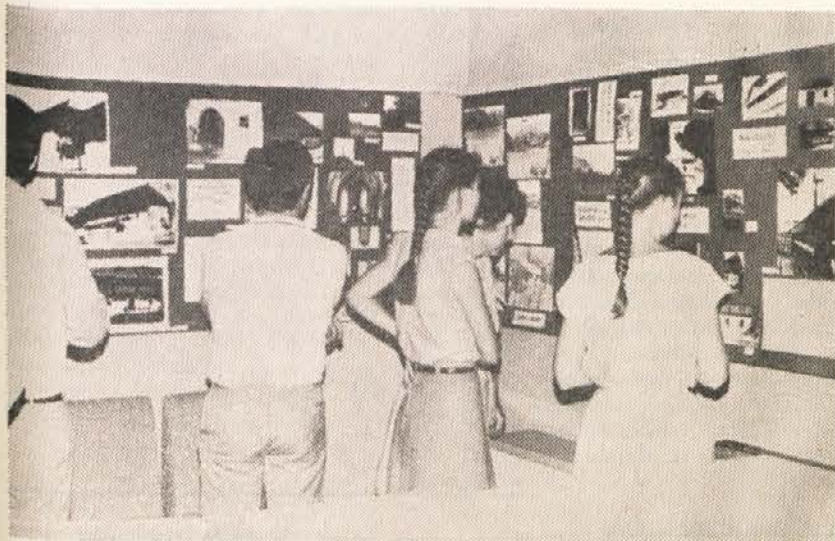
središčem neločljivo povezana. Iz tega središča se razširja v sklenjeni gradbeni obliki značilna ziljska vas, ki že po obliki gradnje sili svoje prebivalce k medsebojnemu stikom, tako da ziljska naseljena oblika nasprotuje v svoji celoti raz-

vornikov in občudovali razstavljene slike, ki predstavljajo značilno ziljsko arhitekturo in življenje prebivalstva spodnje Zilje. Kot posebnost razstave sta pa modela – tipične ziljske hiše in kozolca, ki mu Ziljani pravijo stog, oboje delo prizadevnih bratov Druml.

Pozitivno stališče do izvajani obeh govornikov je zavzel odgovorni občinski referent za turizem in zbornični svetnik inž. Josef Wiesflecker in se zahvalil SPD „Zila“ za razstavo ter ob tej priložnosti obljubil denarno podporo. Tudi domači župnik Stanko Trap se je oglašil k besedi in pozval občinstvo, da naj vendar gradi svoje domove na izkušnjah prednikov in stare gradbene oblike prilagodi našim časovnim potrebam, kar je v veliko korist boljši medsebojni komunikaciji, ki nam je v vsakem pogledu nujno potrebna.

SPD „Zila“ in še prav posebno pobudniki razstave „arhitektura na Zili“ velja iskrena zahvala za pogum in voljo, da je treba celoten gradbeni koncept premisliti na novo, kar je iz ekoloških vidikov gledano nujna in za razvoj samobitnosti Zile in njenega človeškega obraza življenjsko potrebno.

Obisk te nadvse zanimive razstave je možen še do 30. septembra 1983 ob delavnikih od 8. do 12. ure in od 13. do 16. ure.

ki si je zadal plemenito nalogo zavreti napredujočo razselitev Ziljske doline in ji dati več duše oziroma komunikacije, kot je to bilo nekdanj.

Ziljska vas predvsem v spodnji Zilji je po strukturi zaključena celota. V središču vasi je velik prostor z vaško lipo, ki predstavlja tudi kulturno središče. Vsa komunikacija na vasi je s tem vaškim

selitvi. Podrobneje sta o tem na otvoritvi te zanimive razstave govorila, v imenu Posojilnice, ki je dala na razpolago prostore za razstavo dr. Janko Wiegele in predstavnik SPD „Zila“ ter pobudnik te razstave dr. Ludvik Druml.

Otvoritev razstave je poleg domačinov obiskalo tudi mnogo tujih gostov, ki so z velikim zanimanjem sledili izvajanjem obeh go-

RUTAR CENTER - največja veleblagovnica spodnje Koroške

Pretekli teden so v Dobrli vasi odprli na novo urejeno trgovsko hišo Rutar center, kar je za družbo bratov Rutar velik gospodarski napredek. Z otvoritvijo novega oz. povečanega trgovskega poslopija, je Rutar center postal največja velebla-

govnica spodnje Koroške. Ta trgovski center seveda ni nastal na enkrat, temveč v teku razvoja 20 let, ko so bratje Rutar ustanovili svojo družbo. Odtlej je od prvih 200 kvadratnih metrov prodajnega prostora, podjetje postajalo vedno večje.

Danes Rutar center razpolaga s skupno prodajno površino 10.000 kvadratnih metrov ter zaposluje 100 sodelavcev. Do tega obsega je podjetje prišlo v teku štirih izgraditvenih faz in danes brez dvoma tvori pomemben gospodarski faktor ne le v Podjunu, ampak se lahko meri tudi z drugimi velikimi trgovskimi hišami na Koroškem.

Otvoritvi novega Rutar centra so prisostvovali vidni predstavniki občine, okraja in dežele, med njimi tudi predsednik koroške trgovske zbornice Baurecht in zastopniki slovenskih koroških političnih in kulturnih organizacij, katerim je v imenu Rutar centra izrekel dobrodošlico poslovodja Milan Rutar. Otvoritev Rutar centra pa pomeni tudi izredno ugodne možnosti nakupa raznih artiklov od elektronike, gospodinjskih in drugih strojev, tekstila do velike izbire pohištva. Razen tega v času do 30. julija teče tudi nagradna igra, ki kupcem nudi možnost zadetkov do vrednosti 120 tisoč šilingov.

Trgovinski družbi Rutar želimo, da bi tudi v bodoče bila uspešna in da bi tudi vnaprej vladala klima družinskega obrata, ki ima načelo: „Ne le zaslužiti, temveč strankam tudi služiti“.

Obvestilo Slovenskega šolskega društva o novem domu

(MIKSCHALLEE-HINDENBERGSTRASSE, CELOVEC)

- Novi dom, ki bo odprt s pričetkom šolskega leta 1983-84, bo nudil tudi študentom vse možnosti sodobnega bivanja.
- Dvoposteljne sobe so primerno in sodobno urejene s prho, straniščem in prostorom za učenje.
- Majhna kuhinja, kjer si bodo študentje sami lahko pripravili jedi, je namenjena predvsem za čas, ko samopostrežna kuhinja ne bo obratovala.
- Prometne zveze med univerzo oz. učiteljskim in novim domom so ugodne.
- Vzdrževalnina znaša za študente 1.600 šil. Študentje pa imajo tudi možnost z boni koristiti ponudbo domače kuhinje.
- Prosimo zainteresirane, da se čimprej javijo, ker je prostor omejen. Prijave pošljite na naslov: Dijaški dom, Tarviserstr. 16, 9020 Celovec (tel. 51 36 74).

PRISPEVAJMO ZA GRADNJO DOMA DIJAŠKE, ŠTUDENTSKE IN VAJENIŠKE MLADINE

Za gradnjo doma so prispevali: Ciril Habej, Vogrče 300 šil.; Neim. podjetje, Wolfsberg 500 šil.; Anton Kajžnik, Rožek 200 šil.; Maximilian Trunk sen., Žužalče 200 šil.; Andrej Čimžar, Čahorče 300 šil.; Josef Čimžar, Hodiše 500 šil.; Eleonore Brucknig, Obirsko 100 šil.; Delavec, Celovec 50 šil.; Penzionist, Beljak 100 šil.; Franc Florjančič, delavec 50 šil.; Rudolf Petschnig, Celovec 100 šil.; Johana Obiltschnig, 100 šil.; Terezija Maier, 100 šil.; Johan Olip, delavec 100 šil.; Milka Woschitz, delavka 50 šil.; Hannes Kleindienst, 100 šil.; Frank Olav, 100 šil.; Pepi Jankowitsch 100 šil.; Valentin Huber, 200 šil.

ŠKOFIČE

Slovensko prosvetno društvo „Edinost“ v Škofičah je spet vabilo na kulturni večer v soboto 16. julija, tokrat v gostilno Bürger v Škofičah. Tudi tokrat smo bili zadovoljni z obiskom. Naši kulturni večeri so v glavnem prirejeni za tuje goste, ki letujejo v našem kraju in njegovi okolici. Domačinov je bilo tokrat manj kot druga leta, to pa predvsem zaradi tega, ker so v zmotnem mnenju, da so te prireditve izrecno za tuje goste.

Spored so oblikovali domači mešani pevski zbor „Edinost“, ki je

otvoril s pozdravno pesmijo, hodiški tamburaši in „Janšejev“ pevskogodbeni ansambel.

Zbrano občinstvo je v obeh deželnih jezikih pozdravil predsednik „Edinosti“ Herman Jäger, povezavo skozi spored pa je imela Magda Erenst, ki je ob tej priložnosti seznanila publiko z življenjem in problemi naše narodne skupnosti in tudi tolmačila vsebino slovenskih pesmi. Seveda je bil spored v obeh deželnih jezikih. Da je bil nastop naših prosvetašev uspešen, je prepričljivo pokazal aplavz, ki so ga bili deležni.

Dr. ANTON SVETINA

Prispevki k zgodovini Dvora nad Vrbo

Prihodnji dan, dne 10. marca, je k osojskemu opatu Romanu prišel Matej Hornbek (Ornböck), župnik v Strmcu (ta župnija je spadala pod solnograško nadškofijo), ki je zoper vikarja Janeža vložil tole pritožbo: Ko je v začetku marca umrla v Logi vasi Marija Piček, podložnica župnije Strmec, so jo zaradi oddaljenosti Strmca pokopali na pokopališču v Logi vasi proti plačilu pogrebne pristojbine 20 krajcarjev; vikar iz Dvora se tudi ni branil prejeti 20 krajcarjev za kondukt in 1 goldinar 15 krajcarjev za petje libere in za branje maše in je s priporočanjem vikarja iz Dvora prejel isti znesek tudi Anton Tešar, ki je pri tem cerkvenem opravilu sodeloval. Vikar iz Dvora pa je zahteval še plačilo treh goldinarjev posmrtnine za pokojno in je grozil, da jo ne bo pokopal, če tega zneska ne dobi izplačanega, nakar so mu tega prestrašeni sorodniki tudi izplačali. Župnik Matej Hornbek je zahteval, naj vikar Ožbolt Janež njemu vrne posmrtno v znesku treh goldinarjev, ker se zna zgoditi, da v prihodnje v škodo župnije Dvor ne bodo v druge fare podložne farane pokopavali v Logi vasi, temveč v njihovih pristojnih župnijah. Opat Roman je predlagal, naj škofijski ordinariat izda vikarju v Dvoru Ožbolto nalog, da vrne župniku Hornbeku neupravičeno pobrano posmrtnino po umrli Mariji Piček. Župnik Hornbek se je pritožil tudi zaradi incidenta, ko je vikar Ožbolt dal provizorju Antonu Tešarju zašušnico, kar je pri njegovih faranih povzročilo hudo je-

zo, predvsem od strani moža pokojne Vide Piček.

V zvezi s tem incidentom so se pri osojskem opatu Romanu v Vernberku zglasili dne 13. marca še štirje kmetje, in sicer Martin Bočrnik (Bozrnig), Kašpar Male (Mälle) in Ivan Krepfl (Kröpfll), podložniki župnije Dvor, ter Pavel Černič (Tschernez), podložnik župnije Otok (Maria Wörth), ki so pričali, da so slišali zaušnico v cerkev, kar je povzročilo pri vseh faranih pravo pohujšanje in se predlagali, naj bi se vikarju v Dvorcu prepovedalo rovarjenje zoper ustanovitev beneficij v Logi vasi. Ti kmetje so se pritoževali zoper vikarja v Dvoru še v drugih zadevah, predvsem, da zanemarja pouk mladine, kar pa provizor Anton Tešar za mladino v okolišju Loge vasi skrbno opravlja. Opat Roman je škofu predlagal, naj vikarja iz Dvora začasno suspendira od upravljanja cerkvenih opravil pri podružnični cerkvi Marije Device v Logi vasi in prepusti vsa ta opravila beneficijatu Antonu Tešarju.

Izgleda, pa, da ljubljanski škof ta predlog opata Romana ni osvojil in ni prišlo do realizacije ustanovitve beneficij v Logi vasi, ker se je provizor Tešar kmalu po tem incidentu vrnil v Št. Jakob za kaplana. Pač pa je po smrti vikarja Ožbolta Janeža Franc Ludvik grof Dietrichstein prezentiral dne 22. marca 1770 Antona Tešarja za vikarja župnije Dvor nad Vrbo in ga je potrdil tudi stolni kapitelj v Ljubljani Anton Tešar je še v letu 1771 listin-

sko evidentiran kot vikar v Dvoru, Stefan Singer vodi kot njegovega naslednika Jakoba Nagele in do leta 1787 še tri druge vikarje.

V času, ko župnije beljaškega cerkvenega okrožja niso bile več inkorporirane ljubljanski škofiji, je dne 25. oktobra 1783 prišlo za izpraznjeno mesto vikarja v Dvoru Primož Zechner, župni kaplan župnije Otmanje (Ottmannach). V prošnji je navedel, da je že 12 let in 5 mesecev duhovnik in da je dosedaj služboval kot kaplan v Podkroosu (Gurnitz), v Šmihelu (St. Michael am Zollfeld) in v Otmanjah, kjer je zaradi bolezni tamkajšnjega župnika zadnji dve leti sam upravljal župnijo. V prošnji še navaja, da zna poučevati katekizem po vseh učnih predpisih, da zna dobro pridigati in da je popolnoma podkovan v slovenskem jeziku.

V naslednjem bodu tudi za župnijo Dvor nad Vrbo prikazani statistični podatki o številu prebivalstva ter o številu rojstev, porok in smrti, kolikor sem teh podatkov mogel izslediti v listinskem gradivu nadškofijskega arhiva v Ljubljani.

Leto	Commu-nicantes	Non commu-nicantes	Skupaj	Rojstva	Poroke	Smrti
1705	856	234	1100	50	11	18
1707	890	223	1113	44	11	15
1712			965	34	6	26
1713	912	232	1144	38	6	21
1714	925	239	1164	38	12	32
1715	959	234	1193	32	6	55
1716	954	234	1188	32	8	29
1717	989	241	1230	32	2	16
1718	975	237	1212	42	6	17
1720	997	245	1252	42	10	33

Leto	Commu-nicantes	Non commu-nicantes	Skupaj	Rojstva	Poroke	Smrti
1723	922	245	1167	26	5	30
1725	919	236	1145	42	8	40
1746	1010	295	1305	38	9	28
1747	1004	310	1314	36	4	25
1748	1012	302	1314	51	6	42
1749	1012	302	1314	51	6	42
1750	1000	300	1300	47	6	26
1751	1008	283	1291	39	12	34
1752	984	230	1214	42	13	45
1753	980	249	1229	31	10	47
1754	949	281	1230	37	3	26
1755	939	296	1235	36	7	35
1757	1025	182	1207	36	7	31
1759	988	182	1170	45	7	48
1761	1015	188	1203	49	11	23
1762	953	257	1210	26		12
1763	806	314	1120	57	5	43
1765	969	264	1233	49	7	25
1766	942	280	1222	38	7	16
1771	982	250	1232	32	9	40

Ti statistični podatki nam dokazujejo, da je ostalo število prebivalstva skozi ves čas v teh tristo letih nadvlade ljubljanske škofije nad župnijami beljaškega cerkvenega okrožja nepretrgoma v isti višini. Prebivalstvo je bilo razdeljeno v communicantes in non communicantes. Komunikanti so bile vse osebe v župniji, stare nad 12 let, ki so bile obvezane, da opravijo ob veliki noči spoved in obhajilo, nekomunikanti pa otroci in mladina do 12 let starosti. Za leto 1754 je vikar poslal škofijskemu ordinariatu število prebivalcev, razčlenjeno na moške in ženske.

(Se nadaljuje)

Nežnosti in okolica

Ce se dva kar naprej božata in poljubljata v družbi, to še ne pomeni, da gre za veliko in globoko ljubezen. In če se rada prepirata pred drugimi, gre spet za svojevrstno izzivanje.

Naj si bo v gostilni, naj si bo na zabavi pri prijateljih, da dva vedno tičita skupaj. V kotu ali za mizo, objeta, z roko v roki. Občasno se strastno poljubita, božata se po glavi in po staneta včasih kar neprijetno intimna. Posmehljive pripombe prijateljev — „Kakšen ogenj! Pojdita rajši v park!“ — kratko in malo preslišita. Že čez nekaj minut se spet objemata ter si pošiljata nežne in sladke poljubčke. In ponujata prav preprosto razlago: „Ce pa se imava tako rada!“

Z nežnostmi ni nič narobe. Tudi s poljubčki ne. Če pa se vse to kar naprej dogaja pred številnimi očmi, v javnem lokalu ali pri prijateljih, je nekaj narobe. Par, ki je nenehno zaposlen samo s samim seboj, postane dolgočasen, še več, nenehno kaže vsem drugim, da so odveč, popolnoma nepomembni. Take par lahko ne samo spravi druge v neroden položaj, temveč jih tudi prizadene.

In seveda hočejo taki muckajoči se pari predvsem povedati še nekaj. Sporočilo se glasi: „Midva sva skupaj!“ Čutiti pripadnost do drugega je zavirljivo vredno stanje. Le da pri tesni zvezi, ki globoko požene korenine, postavljanje s tem — poglejte, kako rada se imava — ni več potrebno. Je namreč resnično in ne potrebuje nenehnega potrjevanja.

Ljubkovanje v družbi iz tega zornega kota seveda nekaj ravno nasprotnega od ljubezni. Je potreba, da samim sebi potrjujemo, kako dober par smo. Tisti, ki so zraven, morajo igrati vlogo priča. Vsi morajo priznati, da med njima ljubezen kar cvete. Pa je njima to zares jasno?

In še nekaj pomeni tesen in večer objem v družbi: „Pri miru ga pustil!“ Prijeti ob partnerja smo njegovi lastniki. Milo ga božamo in ljubkujemo in mislimo s tem: „Le poglejte! To je moj fant! Naj se mu nobena ne približa!“

Kajti ravno dekleta in fantje, ki so ljubosumne narave, se med prijatelji radi kažejo bolj nežne, kot so v resnici. Njih že mogoče lahko vlečejo za nos, partnerja pa ponavadi ne. Upravičeno se začne počutiti utišenega, po svoje celo prevaranega, češ: „Zakaj nisi taka, ko sva sama?“

Malo pohvale v družbi sicer občasno godi in tudi kakšen ne preveč sladek poljubček ni odveč. Do neke mere namreč pomeni, da je partner ponosen na nas, zato se sami počutimo bolj samozavestne. Pretiravanje pa je gotovo odveč. In tudi ni primerno, kajti gledati tujo ljubezen je lahko kočljiva stvar.

PA PREPIRI?

Pri parih, ki se pred drugimi pripravljajo malodane tako, da frčijo stvari po zraku, je vzrok prav isti. Ponavadi ne gre za resničen prepri, ampak narejen scenarij. Kajti hočemo samo podporo, samo zunanjo potrditev in dokaz, da imamo prav.

V takih trenutkih partnerja nočeta skleniti kompromisa. Še malo ne težita k temu, da bi rešila spor. Bolj gre za boj, v katerem oba zahtevata, da se obrne njemu v dobro.

Ce smo slučajno zaželeni tretja oseba, se držimo ob strani. Morda bomo potrebovali za to kar precej potrpljenja. Tak položaj je vedno neprijeten. Kajti pomagati je mogoče samo takrat, ko je prepri resničen in predvsem — majhen. Kadar pa sta oba glasna in še drug drugega nočeta poslušati, bi bilo napak, če bi se vmešali in dali enemu prav. Drugi bi gotovo postal še bolj napadalen, saj bi začutil, da se mora zdaj bojevati kar z dvema. Nepristranskost je cenjena. Ko prepri mine, vam bosta tudi onadva hvaležna za jo.

Prav je, da vemo

JEDI ZGOSTIMO BREZ PREŽGANJA

Pri nekaterih boleznih prebavil bolniki ne prenašajo navadnega prežganja iz maščobe in moke. Tedaj si pomagamo tako, da moko zarumenimo v železni kozici brez maščobe. Zarumenelo moko zalijemo, jo gladko razkuhamo in primešamo juhi, omaki ali kakim drugim jedem. Jed pa zabelimo tako, da razpustimo v njej kosček surovega masla ali pa ji prilijemo malo olja.

Moke lahko zarumenimo več naenkrat in neporabljeno shranimo v dobro zaprti posodi v hladilniku, lahko pa tudi v kovinski škalti na suhem prostoru.

Juhe in omake zagostimo tudi z drobtinami, prepraženimi brez maščobe ali pa naribanim krompirjem. Pazili pa moramo, da zagostimo s krompirjem le jedi, katerih okus se ujema z njegovim.

STAROST JAJC

Starost jajc ugotovimo, če jih damo v slano vodo (na 1 liter vode 10 do 12 dkg soli). Popolnoma sveže jajce pade na dno. Jajce, staro približno 5 dni, plava v sredini, osem in več dni staro jajce pa ostane na površju. Čim starejša so jajca, temvišje se dvignejo.

JUHA BREZ CINKA

Premastna goveja juha marsikomu škoduje in dela težave želodcu. Pomagamo si tako, da preden juho zakuhamo, vlijemo v lonec nekoliko mrzle vode. Mast se na površini strdi in jo lahko posnamemo s žlico ali zajemalko.

Najbolje pa je, da juho skuhamo za več obrokov hkrati, jo odcedimo, ohladimo in ohlajeno postavimo v hladilnik. Tu se bo maščoba strdila v trdo skorjo, katero poberemo s žlico. Juha bo resnično brez cinka. Juho potem porazdelimo na obroke, tisto, ki jo bomo potrebovali ta ali naslednji dan, pustimo v hladilniku, ostale pa spravimo v plastične posode in spravimo v zamrzovalnik. Kako bo kdaj prišla prav!

Jedi iz mletega mesa

Iz mletega m. pripravimo najrazličnejše jedi: z mletim mesom obogatimo zelenjavno enolončnico, na hitro ga pripravimo v ometah. Malo več časa in spretnosti zahtevajo žepki, ki jih polnimo z mletim mesom in špinačo, pa mesni štrukelj, ki ga kuhamo v prtiču, nato pa narežemo na rezine. Okusni so tudi zrezki iz mletega mesa, ki jih pripravimo v smetanovi omaki, ali pa jabolka, ki jih polnimo z mesom in spečemo v pečici. Nekateri jedi so hitro pripravljene, druge kuhamo malo dlje časa, vendar jih lahko pripravimo že vnaprej, za prihodnji dan.

BRSTIČNI OHROVT Z MLETIM MESOM

Za 4 osebe potrebujemo: 375 g mletega mesa, 2 žlici drobtin, 1 jajce, šopek peteršilja, sol, poper, 1 kg brstičnega ohrovt, 1 čebulo, 30 g margarine, 3/4 litra mesne juhe iz kocke, 250 g vloženi paradižnikov, 50 g praška za krompirjev pire.

Mleto meso zmešamo z drobtinami, jajcem in seseklanim peteršiljem. Solimo in popramo, zgetemo v gladko mešanico. Iz mešanice oblikujemo majhne cmoke. Brstični ohrovt očistimo. Čebulo olupimo in drobno sesekljamo, prepražimo jo na maščobi, da postekleni. Dodamo brstični ohrovt, premešamo in zalijemo z juho. V pokriti kozici dušimo ohrovt 15 minut, nato dodamo odcejene paradižnike iz pločevinke. K zelenjavi damo tudi mesne cmoke, kuhamo še 10 do 15 minut. V enolončnico zamešamo prašek za krompirjev pire, da je jed gostejša. Na majhnem plamenu kuhamo še 2 minuti. Po okusu še popramo in solimo.

ŽEPKI Z MESNIM NADEVOM

Za 6 do 8 oseb potrebujemo: za testo: 400 g moke, 3 do 4 jajca, ščepec soli, 4 do 6 žlic vode. Za mesni nadev: 250 g mešanega mletega mesa, 1 jajce, 2 žlici sesekljane peteršilja, 2 žlici drobtin, 1 čebulo, muškatni orešek, sol, poper. Za špinačni nadev: 150 g zamrznjene ali sveže špinače, malo moke, sol, poper, muškatni orešek. Razen tega: 2 beljaka, 2 litra soljene vode, 4 čebule (narezane na tanke obročke), 50 g masla ali margarine.

Iz moke, jajc, vode in soli zamesimo gladko in voljno testo za rezance. Čim dlje pregnetamo testo, tem lepše in voljnije je. Oblikujemo ga v kepo, pokrijemo in pustimo počivati 30 minut.

Medtem pripravimo nadev: vse sestavine za mesni nadev, meso, jajce, sesekljani peteršilj, drobtine, drobno sesekljamo čebulo in začimbe zmešamo v skledi, da dobimo enotno zmes. Med meso zamešamo tudi odtajano in odcejeno (ali svežo in grobo sesekljano) špinačo. Po potrebi dodamo malo moke, da nadev ni predelek.

Testo razvaljamo na pomokani delovni površini, da je debelo za nožev hrbet. Testo razrežemo na 10 cm velike kvadrate.

Robove kvadratov premažemo z razžvrkljanim beljakom. Na sredino kvadrata položimo žličko nadeva. Kvadrate zložimo v trikotne žepke, premazane robove pa stisnemo, da se sprimejo. Žepke kuhamo v vreli osoljeni vodi, na majhnem plamenu. Ko splavajo na površino, so kuhani. Odcedimo jih in damo v skledo. Na maščobi prepražimo čebulne obročke, da svetlo porjavijo. Prelijemo čez žepke in ponudimo s solato za samostojen obrok.

POLNJENA JABOLKA

Za 4 osebe potrebujemo: 4 velika, kiselkasta jabolka, 300 g mletega mesa, 1 jušno kocko, žlico paradižnikove mezge, peteršilj, strok česna, sesekljano čebulo, poper, majaron, 2 žlici rozin, nastrgan parmezan, kozarec vinjaka.

Jabolka umijemo in obrišemo do suhga. Pri peclju odrežemo vsakemu jabolku pokrovček. Notranjščino jabolka izdoblamo, pazimo, da ne poškodujemo lupine. Jabolka pokapljamo z limoninim sokom, da ne porjavijo. Rozine namočimo v vinjaku. Pripravimo omako iz mletega mesa: na maščobi prepražimo meso, dodamo drobno sesekljano čebulo, čez čas pa tudi strt česen in sesekljan peteršilj. Premešamo, dodamo paradižnikovo mezgo in dišave, zalijemo

z malo vode in začimimo z jušno kocko. Kuhamo na majhnem plamenu, da dobimo gosto omako. V ne več vročo omako zamešamo sesekljane dele izdobljenih jabolok, namočene rozine v vinjaku in parmezan. S tem nadevom polnimo izdobljena jabolka, pokrijemo jih z odrezanimi pokrovčki. Jabolka damo v nepregorno posodo, ki naj bo toliko velika, da se jabolka med seboj ne dotikajo. Prilijemo 4 žlice vode. Jabolka damo v pečico, pri 175 stopinjah jih pečemo 30 minut.

REZANCI Z MESNIMI KROGLICAMI

Za 4 do 5 oseb potrebujemo: 450 g širokih rezancev, 300 g mešanega mletega mesa, 100 g piščančjih jeter, 2 do 3 jajca, nastrgan parmezan, drobtine, rožmarin, nekaj žajbljevih lističev, 1 feferon, sol, poper, olje.

Mleto meso zmešamo z drobno sesekljanimi (ali mletimi) jetrci. Zmes damo v skledo, primešamo ji jajca, sesekljane dišavne zeli, nekaj žlic nastrganega sira in sesekljani feferon. Začinimo s soljo in poprom. Zmes mora biti precej gosta in pikantna. Iz zmesi oblikujemo za oreh velike krogljice. Povaljamo jih v drobtinah in ocvremo na vročem olju. Rezance skuhamo v osoljeni vodi, ki smo ji prilili kanček olja. Ko so rezanci mehki, jih odcedimo, prelijemo z raztopljenim maslom in potresemo z nastrganim sirom. Na rezance naložimo ocvrte mesne krogljice. Ponudimo s solato.

MESNE PALAČINKE

Za 4 osebe potrebujemo: 8 jajc, 250 g mešanega mletega mesa, 1 čebulo, olje, malo mleka, 50 g prešane šunke, sol, poper, maslo ali margarin.

Čebulo olupimo in drobno sesekljamo. Gnjat narežemo na drobne kocke. Čebulo in gnjat zmešamo z mletim mesom. V kozici segrejemo maslo ali margarin. Na maščobi pražimo gnjat, meso in čebulo, da meso rahlo porjavi. Začinimo s poprom in soljo. Jajca razžvrkljamo s soljo, poprom in 4 žlicami mleka. V ponvi segrejemo žlico olja, na olje zlijemo četrtno jajčne zmesi. Ko jajca že rahlo zakrknijo, damo na sredino omlete četrtno popražene mesa. Poravnamo ga z žlico. Popečemo, pustimo, da zdrkne omleta na krožnik, nato jo s pomočjo krožnika obrnemo in damo nazaj v ponev, da se zapeče še z druge strani. Tako spečemo štiri izdatne omlete, ponudimo jih s solato. Namesto iz surovega mletega mesa lahko pripravimo nadev tudi iz govedine, ki smo jo kuhali za juho. Govedino zmeljemo na strojček, zmešamo jo z začimbami in sesekljano čebulo, nato pa uporabimo kot prepraženo mleto meso.

KROMPIRJEV NARASTEK Z MESOM

Za 4 osebe potrebujemo: 350 g mletega mesa, 600 g krompirja, 3 do 4 jajca, 2 čebuli, 50 g masla ali margarine, olje, 1 del mleka, nekaj žlic mesne juhe (iz kocke), peteršilj, sol, poper, 50 g paradižnikove mezge.

Mleto meso zmešamo z drobno sesekljano čebulo. V kozici segrejemo maslo ali margarin, na maščobi prepražimo mleto meso, da porjavi. Dodamo paradižnikovo mezgo, solimo, popramo in zalijemo z juho. Na majhnem plamenu dušimo meso v pokriti posodi 20 minut. Medtem pripravimo krompir: olupimo ga in narežemo na okrogle rezine. Rezone popečemo z obeh strani na vročem olju. Odcedimo jih. V namaščeno nepregorno posodo damo polovico popečenih krompirjevih rezin. Na krompir porazdelimo mesno omako, pokrijemo jo z drugo polovico krompirjevih rezin. V skledi razžvrkljamo jajca in mleko, oboje prelijemo čez krompirjev narastek. Na vrh damo nekaj kosčkov masla ali margarine. Narastek pečemo v pečici pri 180 stopinjah 10 do 15 minut. Potem ga potresemo s seseklanim peteršiljem in ponudimo z zeleno solato.

ZREZKI S SMETANO

Potrebujemo: 500 g mletega mesa, 50 g kruha, pol kozarca mleka, 2 stroka česna, 1 čebulo, 1 jajce, olje, 2 dcl smetane, sol, poper, peteršilj, moko.

Kruh namočimo v mleku, nato ga ožmemo in zmešamo z mletim mesom, jajcem, drobno sesekljano čebulo, strtim česnom, soljo in poprom. Vse skupaj dobro pregnetemo. Iz zmesi oblikujemo majhne zrezke. Povaljamo jih v moki in popečemo na vročem olju z obeh strani. Popečene zrezke zalijemo s smetano. Jed kuhamo v pokriti posodi na majhnem plamenu še 5 minut. Zrezke potresemo s seseklanim peteršiljem, ponudimo jih s krompirjevim pirejem.

MESNI ŠTRUKLJI

Za 4 do 5 oseb potrebujemo: 350 g mletega mesa, 750 g krompirja, kozarec mleka, 75 g masla ali margarine, 4 jajca in 2 beljaka, 1 pečenico, peteršilj, strok česna, sol, poper.

Krompir skuhamo, olupimo in pretlačimo. Dodamo mu mleko in maslo ter premešamo, da dobimo gost pire. Solimo, popramo, dodamo jajca in beljake, nazadnje pa tudi mleto meso. Vse skupaj temeljito premešamo, začinimo s seseklanim peteršiljem, strtim česnom in majaronom. Zmes razvaljamo na pomokanem prtiču v obliko večjega pravokotnika. Na sredino pravokotnika damo olupljeno pečenico. Testo zavijemo okrog pečnice, vse skupaj naj ima obliko velike klobase. Štrukelj zavijemo v prtič, prtič pa na koncih zavežemo in ga tudi povežemo s sukancem, da se ne razvije. Štrukelj damo v veliko kozico vrele, osoljene vode. Na majhnem plamenu ga kuhamo v pokriti posodi uro in pol. Nato ga vzamemo iz vode in ga odcedimo. Ko se malo ohladi, ga zavijemo in narežemo. Tekne vroč ali tudi hladen.

Kako se odvajamo kajenja?

Kajenje je razvada, s katero si uničujemo zdravje. Menda ga ni kadilca, ki se ne bi poskušal vsaj enkrat v življenju odvaditi kajenja. Nekateri ostanejo zvesti dobrim sklopom in opustijo cigarete za vedno, drugi prej ali slej spet podležejo skušnjavi. Kako se najlaže odvadimo kaditi? Kaj storimo, da nas ne premaga skušnjava in da ob prvi priložnosti ne posežemo spet po cigareti?

Kadilci, ki so se že večkrat odvadili kajenja (vsakokrat so seveda že po kratkem obdobju spet začeli kaditi), trdijo, da se je cigaretam najlaže odreči na mah: kdor postopoma zmanjšuje število pokajenih cigaret, trpi mnogo bolj kot tisti, ki ostro prekine z razvado in začne živeti, zdravo življenje brez tobaka. Statistični podatki zatrdjujejo, da se je 77 odstotkov nekdanjih kadilcev odpovedalo cigaretam od danes na jutri. Kako trajna je lahko ta, hipna odločitev, je seveda drugo vprašanje. Le 40 odstotkov kadilcev se lahko za daljši čas ali za vedno odreče cigaretam. Drugi se že po kratkem obdobju zdravega življenja vrnejo k cigaretam.

Strokovnjaki, med katerimi se ne manjka nekdanjih kadilcev, zatrdjujejo, da ni vseeno, kako se odpovemo cigaretam. Tisti, ki bo pred odločitvijo temeljito premislil in ki bo spremenil svoj način življenja, se bo mnogo laže navadil živeti brez cigaret kot tisti, ki se bo za odvajanje odločil na vrat na nos in ki mu bo nato na tihem močno žal, da se mora odrekati užitek, ki mu jih je nudila cigareta. Kako razmišljamo, ko se odvajamo kajenja? Kako živimo, da nas ne premaga skušnjava in da ne posežemo po cigareti?

Nekaj nasvetov, ki najbrž ne bodo odveč: Ko se odločimo, da bomo nehali kaditi, si najprej pridobimo zaveznika. Svoj sklep zaupamo človeku, ki ga cenimo in s katerim smo pogosto v družbi. Ta človek nam bo pomagal, da bomo vztrajali pri odločitvi. Kadar nas bo zamikalo, da bi si spet prižgali cigareto, nas bo odvrgel od tega in nam vili voljo, da bomo vzdržali brez kajenja.

Prve dni, ko opustimo kajenje, nosimo pri sebi vedno nekaj, kar lahko žvečimo ali sesljamo: žvečilni gumi, bonboni, pepermint tablete in podobne, drobne sladkarije, nam lajšajo občutek praznine, ki nas dela živčne, ko prenehamo kaditi.

V prvih dneh odvajanja se odrečemo napitkom, ki vzbujajo v nas željo po cigareti. Predvsem ne pijemo alkohola, kave in čaja. Če smo sicer vajeni piti kavo, potem pijemo v času, ko se odvajamo kaditi, raje čaj, in obratno: če sicer pijemo čaj, se sedaj navadimo piti kavo.

Mnogi kadilci prižigajo cigareto za cigareto samo zato, da jim hitreje mine čas. Kadijo iz dolgočasia ali pa zato, da se sprstijo, kadar imajo veliko dela. Z delom se lahko zamolimo, da pozabimo na kajenje, kadar pa nas želja po cigareti obide predvsem zato, ker nam je dolgčas in ker bi radi premagali občutek praznine, potem je pol ena sama: med odvajanjem kajenja poskrbimo za to, da nam ni nikoli dolgčas. V prostem času se ukvarjamo s športom ali s kakim konjičkom, vsakokrat, ko nas obide skušnjava, se zamolimo z opraviлом, za katero smo se že prej odločili, da nam bo pomagalo prebraditi začetno obdobje cigaretnega naja.

Strokovnjaki svetujejo kadilcem, pol se v času, ko opuščajo cigarete, čimveč gibljejo na svežem zraku. Gibanje na svežem zraku je osnova dobrega, zdravega počutja. Z gibanjem vzpodbudimo krvni obtok. Kmalu se začnemo zaradi tega bolje počutiti, pokažejo se prvi učinki zdravega načina življenja. Več zmoremo, vzdržljivejši smo, manj utrujeni.

Nekateri kadilci želijo povsem opustiti cigarete, drugi bi se zadovoljili že s tem, da bi zmanjšali število pokajenih cigaret. Tudi za te, ki bi radi kadili v mejah zmernosti, imajo strokovnjaki na vlož nekaj nasvetov:

Vsako cigareto pokadimo samo do polovice. Odločimo se, da ob določenih priložnostih ne bomo kadili: na primer med vožnjo z avtomobilom, v prostorih, kjer so tudi otroci, pri gledanju televizije...

Z vsakim dnem, ki ga preživimo brez cigarete, je naša volja trdnjša in verjetnost, da se bomo za vedno odpovedali nezdravi razvadi kajenja, se zveča.

Barbie ušel s pomočjo Američanov

Osupljivo pričevanje nekdanjih agentov o „Iyonskem klavcu“

V letih, ki so sledila drugi svetovni vojni, je na stotine nacistov, ki so jih zahtevali zaradi vojnih zločinov, pobegnili na varno v Južno Ameriko. Med njimi je bil tudi Klaus Barbie, „Iyonski klavec“, ki ga sedaj v Franciji čaka sojenje. A doslej ni bilo znano, da poti, ki jo je ubral Barbie, niso ustanovili in upravljali nacistični privrženci, pač pa Američani. O tem so na britanski televiziji BBC pripovedovali agentje, ki so prvič jasno spregovorili o operaciji, katere naloga je bila enako cinična kot njen naziv: „Podganja zveza“.

Namen „Podganje zveze“ je bil nadzve hvalavreden. Ustanovili so jo leta 1945 v Avstriji, da bi pomagala tujim agentom, ki so jih ZDA uporabljale med drugo svetovno vojno. „Zveza“ je omogočala izhod iz ozemlja, ki ga je zasedla Sovjetska zveza, različen sovjetskimi dezerterjem, ali pa stike, ki so bili občutljivi zaradi pozveze z Zahodom. A polagoma se je dejavnost razširila tudi na močno dvomljive posle.

Februarja 1951 je Klaus Barbie, ki ga je zaradi vojnih zločinov zahtevala Francija, a je od leta 1947 delal kot agent ameriške vojske v Nemčiji, pobegnil iz bavarskega mesta Augsburg. Z njim so bili žena, dva otroka in neki bivši agent ameriške kontraobveščevalne službe, ki je malo pred tem pristopil CIA. Nekaj dni poprej je agent kontraobveščevalne službe v Augsburgu Leo Hecht, tedaj star 23 let, pripravil poslovilno srečanje med Barbiejem in njegovo materjo. „Barbie je že razmišljal o novem življenju in je bil zelo nestrpen“, se spominja Hecht.

Vojni zločinec je imel začasno potno dovolilnico za ljudi brez domovine, št. 01211454, ki jo je očitno izdal urad ameriške visoke komisije v Münchnu 21. februarja 1951. Na njej je bil Barbie oznanjen kot Klaus Alt-

mann, rojen 25. oktobra 1915 v Kronstadtu v Nemčiji, po poklicu mehanik. Dokument je dobil po lažni pretvezi 430. urada kontraobveščevalne službe.

„Altmannovo“ družino so naložili na ameriški vojaški tovornjak in odpeljali čez mejo v avstrijski Salzburg. Po potnih dokumentih je bil njegov cilj Trst, v resnici pa so bili namenjeni v Genovo. Na avstrijski meji je prišlo do težav, kajti carinski uradnik je ugotovil, da je nekaj narobe z dokumenti. O tem dogodku se Barbie takole spominja: „Čujte, otroke imam“, je dejal carniku. Ta je zavpil: „Pojdite, a da vas nikoli več ne vidim!“ Barbie je odgovoril: „V to ste lahko prepričani.“

Nacistični pobegi na tekočem traku

V Genovi se je odprava srečala z novim dobrodošlim pomagačem, ki so ga poslali Američani, s hrvaškim duhovnikom dr. Krunoslavom Draganovičem, ki je bil ameriškim agentom znan kot „dobri oče“. Draganovičeva glavna naloga so bili stiki z emigrantskimi organizacijami, ki so se ukvarjale z organizacijo pobegov v Južno Ameriko. Kot se Barbie spominja v intervjuju, ki ga je dal leta 1979, je neki ameriški agent vnaprej poslal Draganoviču njegovo fotografijo, da jo je ta imel pri roki, ko je Barbieja in njegovo družino srečal na železniški postaji v Genovi. Takoj jih je odpeljal v manjši hotel, kjer so stanovali sami nacistični begunci v Južno Ameriko, kot je Barbie kasneje ugotovil.

Ceprav Klaus Barbie zatrjuje, da je bi Draganovič odgovoren za vse, so agentje kontraobveščevalne službe, s katerimi smo se pogovarjali, zagotavljali da ga je uradnik te službe spremljal v Genovo in ostal pri roki ves čas do vkrcanja na ladjo.

V naslednjih nekaj dneh je Draganovič izdelal zadnje podrobnosti pobega Barbiejeve družine v Južno Ameriko. Barbie je nameraval živeti v Argentini in je imel že priporočilno pismo vladi, naj mu olajša vstop v deželo. A Draganovič ga je prepričal, da ga boljša prihodnost čaka v Boliviji, ki je postala končni cilj potovanja.

Družina Barbie je k novemu življenju odpeljala na krovu ladje Corrientes 11. marca, sredi aprila je priplula v Buenos Aires in osem dni kasneje z vlakom nadaljevala pot v bolivijsko prestolnico La Paz.

Ko se spominja teh dogodkov, Leo Hecht, ki sedaj živi v Washingtonu, pravi z nostalgичnim prizvokom, da je bil Augsburg brez Barbieja „popolnoma prazen“.

„Tako veliko nam je pomagal in sploh nismo vedeli, kaj je med vojno delal v Franciji“.

Američani so vedeli, kdo je Barbie

Vprašanje, koliko so Američani vedeli o preteklosti Barbieja, se vleče že od dne, ko so ga sprejeli za sodelavca kontraobveščevalne službe, torej od aprila 1947. Barbieja je na železniški postaji opazil bivši pripadnik nemške kontraobveščevalne službe Joseph „Kurt“ Merk, ki je tedaj že delal za Američane. Merk, ki je bil med vojno zaposlen v uradu Abwehra (nemška tajna služba) v francoskem Dijonu, je Barbieja gotovo poznal še iz časov, ko je bil le-ta šef Gestapa v Lyonu. Po nenadnem snidenju na železniškem peronu je Merk prepričal Barbieja, naj se mu pridruži v novi službi.

Pogovor pred zaposlitvijo je Barbie opravil v pisarni 970. enote kontraobveščevalne službe v majhnem bavarskem mestecu Kempten. Kot sledi iz arhiva kontraobveščevalne

službe, je bil izpraševalec Robert Taylor, ki sedaj živi v mestu Syracuse, v državi New York. Taylor se sicer sploh ne spominja Barbieja, priznava pa pristnost vseh arhivskih dokumentov, ki kažejo, da je bil Barbie sprejet v službo z dovoljenjem regionalnega uradnika kontraobveščevalne službe Daleja Garveya, ki sedaj živi v Kansasu.

Z novo pridobitvijo pa je bil manj zadovoljen višji uradnik kontraobveščevalne službe Earl Browning, ki je februarja 1947 v Frankfurtu zamenjal Garveya. Browning, ki sedaj prebiva v Washingtonu, se je lotil pregleda celotne mreže agentov kontraobveščevalne službe in je nekaj mesecev kasneje z grozo ugotovil, da je bil Barbie kot nekdanji gestapovski častnik na seznamu za „takojšnje aretacijo“, a so ga nekaj pred tem črtali z liste.

„Sedel sem v svojem uradu, ko je vstopil Jim Ratliff, moj namestnik, in mi podal neki papir“, pravi Browning. „Šlo je za seznam zaupnikov, ki mi ga je poslal Garvey. Prebral sem ga in opazil ime Klaus Barbieja. Nisem mogel verjeti. Jasno sem se spomnil, da gre za Nemca, o katerem mi je Garvey v Bernu pripovedoval, da bi ga morali aretirati, sedaj pa ga je zaposlil... Garveyu sem takoj ukazal, naj Barbieja pripravi zapre.“

Kljub zaščiti „Iyonskega klavca“ zapro...

Tak je bil začetek bridkega spora med Browningom in uradniki kontraobveščevalne izpostave, ki jo je vodil Garvey, in ki je bila odločena, da bo Barbieja zaščitila.

Ob neki priložnosti so Browningu celo zatrdili, da je Barbie „izginil neznankam“. Od oktobra do novembra 1947 je Browning pošiljal Garveyu sporočila, da je Barbieja potrebno takoj odpustiti. Decembra se je Garvey končno strinjal, da bo Barbieja izročil poveljstvu kontraobveščevalne službe za Evropo v Oberurselu.

Nalogo, da Barbieja pripelje v Oberursel, je dobil mladi častnik Dick Lavoie. Med vožnjo pa mu je izklepetal dovolj, da je Barbie zasmil, da je v velikih težavah in da bi zasliševanje v Oberurselu lahko

pomenilo njegovo aretacijo zaradi vojnih zločinov. In Barbie je skočil iz džipa in stekel v gozd. Lavoie je za njim izpraznil svoj revolver, a Barbie je ušel z ranjenim prstom. Čez nekaj ur je kontraobveščevalna služba sprožila velik lov ter preiskala mesta in vasi, kjer je Barbie imel prijatelje. „Lovili smo ga kot psa“, se spominja neki agent. Končno so ga prijeli in pod močno stražo odpeljali v Oberursel. Preoblekli so ga v zaporniško obleko in zaprli v samico.

Izpraševalci so Barbieju ukazali naj opiše svoje delovanje med vojno. Precej let kasneje je dejal, da so ga po cele tedne pustili v celici, postal je obupan in pobit, dvakrat je poskusil narediti samomor. Končno je privolil v pisanje, kajti bal se je, da ga bodo izročili Francozom. A v intervjuju iz leta 1979 je razkril, da je povedal zelo malo: „Napisal sem le toliko, kolikor je šlo na poldrugi list papirja“.

... a kmalu nato tudi izpustijo

Zapisniki z zaslišanja še vedno sodijo med zaupne dokumente, a Barbie kategorično zanika, da bi priznal kakršnekoli zločine proti Francozom. Še več, nekajkrat so njegovi prijatelji pritiskali, naj ga izpustijo. „Njegov“ urad kontraobveščevalne službe se je pritožil čez Browninga, in to samemu poveljniku Davidu Erskinu, češ da je Barbie preveč dragocen, da bi ga lahko pogrešali. In izpustili so ga. Barbie se je vrnil v Kempten, kjer so častniki kontraobveščevalne službe komaj čakali, da ga znova zaposlijo. Browning je protestiral, a zaman.

Tako je Barbie znova začel delati kot zaupnik do leta 1951, ko je pobegnil, uporabljajoč lažna imena kot Ernst Holzer, Mertens in Behrens. A še vedno ni bil na varnem. Neki ameriški obveščevalni uradnik je svojega francoskega prijatelja obvestil, da bi Barbieja lahko našli v ameriški coni. In Francozi so se kmalu oglasili.

A ko je pritisk iz Pariza postal močnejši, so se Američani odločili, da bodo klavcu iz Lyona pomagali pobegniti s pomočjo „podganje zveze“.

RADIO — TELEVIZIJA

AVSTRIJA 1

PETEK, 22. 7.: 9.00 Poročila

— 9.05 Za predšolske otroke

— 9.30 Instrukcija: latinščina

— 9.45 Instrukcija: angleščina — 10.00 Instrukcija: latinščina — 10.15 Instrukcija: angleščina — 10.30 Mali zvezdniki — 11.50 Risanka — 12.15 Naš kozmos — 13.00 Uredništvo — 15.00 Billy — 15.45 Dežela in gore — 16.30 Gibanje je vse — 17.00 Za predšolske otroke — 17.25 Risanka — 17.30 George — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Panoptikum — 18.30 Mi — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Komisar — 21.20 Made in Austria — 22.10 Reklama in šport — 22.25 Nočni studio — 23.25 Poročila.

SOBOTA, 23. 7.: 9.00 Poročila — 9.05 Angleščina — 9.35 Instrukcija: latinščina — 9.50 Instrukcija: angleščina — 10.05 Instrukcija: latinščina — 10.20 Instrukcija: angleščina — 10.35 Slike iz Avstrije — 11.00 Veselje ob glasbi — 11.30 Igrama na flaveli — 11.55 Nočni studio — 13.00 Uredništvo — 15.00 Freddy in milijonar — 16.35 Živalski roji — 17.00 Gradbišče — 17.30 Proti Atlantidi — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Dva krat sedem — 18.25 Cirkus, cirkus — 18.55 Mi — 19.00 Slike iz Avstrije in Južne Tirolske — 19.30 Čas v sliki in šport — 20.00 Okoli Badenskega jezera — 21.35 šport — 22.05 Klimbim — 22.50 Poročila.

NEDELJA, 24. 7.: 11.00 Ura tiska — 15.00 Joe Panher — V močvirjih Floride — 16.45 Majster Eder in njegov Pumuckl — 17.10 Dan in Peter — 17.15 Tehnika za otroke — 17.40 Helmi — 17.45 Klub seniorjev — 18.30 Mi — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.30 Čas v sliki in šport — 20.15 Satanov reporter — 22.00 šport — 22.20 Poročila.

PONEDELJEK, 25. 7.: 9.00 Poročila — 9.05 Za predšolske otroke — 9.30 TV kuhinja — 10.00 Instrukcija: latinščina — 10.05 Instrukcija: angleščina — 10.30 Cyrano de Bergerac — 12.20 Film o krokodilih — 13.00 Uredništvo — 15.00 Kakršne oče, takšen sin — 16.30 Gibanje je vse — 17.00 Za predšolske otroke — 17.25 Spoznavajmo nevarnosti — preprečujemo nesreče — 17.30 Otroška komedija — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Ljudje in živali — 18.30 Mi — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Ponedeljski šport — 21.10 Doktor Teyran — 21.55 šport in poročila.

TOREK, 26. 7.: 9.00 Poročila — 9.05 Za predšolske otroke — 9.30 Instrukcija: latinščina — 9.45 Instrukcija: angleščina — 10.00

Instrukcija: latinščina — 10.15 Instrukcija: angleščina — 10.30 Freddy in milijonar — 12.05 Florjan, prijatelj cvetic — 12.10 Ponedeljski šport — 13.00 Uredništvo — 15.00 Kristof Kolumb — 16.40 Tom & Jerry — 17.00 Za predšolske otroke — 17.25 Tudi pošaliti se je treba — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Top cat — 18.30 Mi — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Prizma — 21.00 Divji jaga kralja Staha — 22.45 Poročila.

SREDA, 27. 7.: 9.00 Poročila — 9.05 Tudi pošaliti se je treba — 9.35 Instrukcija: latinščina — 9.50 Instrukcija: angleščina — 10.05 Instrukcija: latinščina — 10.20 Instrukcija: angleščina — 10.35 Bodi mi zvezda sreče — 12.15 Prizma — 13.00 Uredništvo — 15.00 Heidi — 16.30 Tom & Jerry — 16.35 Kremenčkovl — 17.00 Tat gosi — 17.30 Čebelnica Maja — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Oh ti ljubi oče — 18.30 Mi — 19.00 Slike iz Avstrije in Južne Tirolske — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Leopardi ne poljubljam — 21.45 šport — 22.15 Poročila.

ČETRTEK, 28. 7.: 9.00 Poročila — 9.05 Za predšolske otroke — 9.30 Dežela in ljudje — 10.00 Instrukcija: latinščina — 10.15 Angleščina — 10.30 Sramna uš — 11.50 Roke gor, majster pride — 12.15 Klub seniorjev — 13.00 Uredništvo — 15.00 Plavi Napoleon — 16.00 Kottan poizveduje — 17.00 Za predšolske otroke — 17.25 Spoznavajmo nevarnost — preprečujemo nesreče — 17.30 Napete pustolovščine ob zahodni obali Kanade — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Prosim k mizi — 18.30 Mi — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.30 Čas v sliki — 20.00 Atomiški fizik J. Robert Oppenheimer — 21.15 Naš kozmos — 22.00 šport — 22.50 Poročila.

AVSTRIJA 2

PETEK, 22. 7.: 16.00 Športni popoldan — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Zdravniški svetovalec — 21.00 Fascinirano odkrivanje — 21.20 Cyrano de Bergerac — 0.10 Poročila.

SOBOTA, 23. 7.: 16.00 Športni popoldan — 19.00 Trailer — 19.30 Čas v sliki — 19.50 Primer za ljudskega odvelnika? — 20.15 Grenki riž — 22.00 Lov za alibijem — 23.10 Koledarske zgodbe — 23.35 Sto mojstrov — 23.45 Poročila.

NEDELJA, 24. 7.: 14.30 Športni popoldan — 18.15 Okay — 19.00 Bregrenške slavnosti — 19.25 Prostovoljec — 22.25

Dinastija — Denverski klan — 23.10 Sto mojstrov — 23.20 Poročila.

PONEDELJEK, 25. 7.: 16.00 Svetovno prvenstvo v sabljanju — 18.00 Znanje danes — 18.30 Bonanza — 19.30 Gala koncert mednarodnega prvenstva opernih pevcev — 21.10 Šiling — 21.50 Deset pred deseto — 22.20 Citizen Kane — 0.15 Poročila.

TOREK, 26. 7.: 16.00 Svetovno prvenstvo v sabljanju — 18.00 Orientacija — 18.30 Otvoritev slovesnost za slavnostne igre v Salzburgu — 19.00 Vestern od včeraj — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Kviz v rdeče-belardečem — 21.05 Monaco-Franze — 21.50 Deset pred deseto — 22.20 Klub 2 in poročila.

SREDA, 27. 7.: 16.00 Svetovno prvenstvo v sabljanju — 18.00 Dežela in ljudje — 18.30 Bonanza — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Dunaj dobesedno — 21.00 Nič novega pod soncem — 21.50 Deset pred deseto — 22.20 Ortilbske žene — 0.10 Poročila.

ČETRTEK, 28. 7.: 18.00 Po Avstriji — 18.30 Bonanza — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Izbor oddaj glasbenega skednja — 21.50 Deset pred deseto — 22.20 Impresije Bayreuthskih slavnostnih iger 1983 — 23.30 Poročila.

JUGOSLAVIJA

PETEK, 22. 7.: 9.00 Poročila — 9.05 V Višnji gori — 9.55 Praznični zvoki — 10.25 Dinastija — 11.40 Poročila — 15.55 Tarzan — 17.05 Ko je zorela zarja — 17.45 Jama — 19.10 Risanka — 19.30 Dnevnik — 19.55 Vreme — 20.00 Rockfordovi dosjeji — 20.55 Zrcalo tedna — 21.10 Pustota — 22.40 Poročila.

SOBOTA, 23. 7.: 16.45 Poročila — 16.50 Tarzan 17.15 Neko poletje — 17.40 Dolgo iskanje — 18.30 Galaktika — 19.15 Risanka — 19.30 Dnevnik — 20.00 Chapmanna poročila — 22.00 Na drugačen način — 22.45 Poročila.

NEDELJA, 24. 7.: 9.45 Poročila — 9.50 Živ žav — 11.45 625 — 12.00 Kmetijska oddaja — 13.00 Poročila — 15.35 Zabava vas Zdravko Čolič — 16.20 Poročila — 16.25 Narodni poslanec — 17.45 Športna poročila — 18.00 Mostar: Skoki z mosta — 19.00 Ne prezrite — 19.15 Risanka — 19.30 Dnevnik — 20.00 Danes v neki hiši — 21.30 Športni pregled — 22.00 Izvirni Istra — 22.20 Poročila.

PONEDELJEK, 25. 7.: 18.10 Poročila — 18.15 Neko poletje — 18.45 Mladinski studio — 19.15 Risanka — 19.30 Dnevnik — 20.00 Jelena Gavanski — 21.00 Pisma — 21.40 Po-

ročila s seje CK ZKJ — 22.10 TV Dnevnik.

TOREK, 26. 7.: 18.10 Poročila — 18.15 V znamenju dvojčkov — 18.30 Sremska svatba — 19.00 Knjiga — 19.15 Risanka — 19.30 Dnevnik — 20.00 Strogovi — 21.15 Aktualno — 22.00 Miniature — 22.20 Dnevnik.

SREDA, 27. 7.: 18.10 Poročila — 18.15 Vojvodinski zbori — 18.45 Mozaik kratkega filma — 19.15 Risanka — 19.30 Dnevnik — 20.00 Srečanje Fabina Balintta z bogom — 21.45 Kulturne diagonale — 22.25 Dnevnik.

ČETRTEK, 28. 7.: 18.15 Poročila — 18.20 Tradicionalni svet islamskega izročila — 18.45 Glasba starega Jadrana — 19.15 Risanka — 19.24 TV in radio nocoj — 19.30 Dnevnik — 20.00 Tom, Dick in Harriet — 20.30 Tednik — 21.30 Mogočni Mirko — 21.55 Dnevnik

TOREK, 26. 7.: 9.30 Takole pojemo (Koroški zbori) — 14.10 Koroški obzorik — Popevke — Rdeče, rumeno, zeleno.

SREDA, 27. 7.: 14.10 Koroški obzorik — Minute z... — Naša beseda: Janko Messner — 21.00 Za kitaro in glas (Srečanje koroških in primorskih pesmarjev 3. julija na Radišah — posnetki s prireditve SPZ).

ČETRTEK, 28. 7.: 14.10 Koroški obzorik — Družinski magazin.

Slovinci! Izrabite posebno ugodno ponudbo za dopust v Dubrovniku!

Yugotours je pripravil poseben sedem- in štirinajstdnevni program za počitnice v Dubrovniku in sicer pod temi pogoji:

Odhodi so vsak ponedeljek iz Celovca do ljubljanskega aerodroma za Dubrovnik. Namestitve je v privatnih sobah prve kategorije in prehrana v restavraciji. Privatne sobe so na razpolago v samem Dubrovniku, Srebrnem in Mlinih. Cena je enotna za vse tri kraje in sicer:

v septembru in oktobru		v juliju in avgustu:	
7 dni	1.800.—	7 dni	2.100.—
14 dni	2.700.—	14 dni	3.200.—

v ceno je vključen prevoz iz Celovca do Ljubljana-aerodrom in nazaj, avionski poleti iz Ljubljane v Dubrovnik in nazaj, prevoz iz letališča Dubrovnik do privatne namestitve in nazaj, polpenzion, turistična taksa in storitve vodnika. Doplačilo za eventualni polni penzion je 130.— na osebo in dan.

Prijave sprejema Yugotours, Pfarrplatz 5, 9020 Celovec, telefon 56 6 49

50. CELOVŠKI SEJEM

Velik blagovni sejem z zabaviščem

OD PETKA 12. DO NEDELJE 21. AVGUSTA 1983

S SKRAJŠANIM STROKOVNIM LESNIM SEJOM
RAZSTAVIŠČE CELOVEC
1500 RAZSTAVLJALCEV IZ 30 DRŽAV

Iz ponudbe: gradbeni stroji in materiali, pohištvo, tekstilije, preproge, električno orodje, in stroji za kmetijstvo, vse za gospodinjstvo, dom in vrt.

Odlični Šišič in nekdanji igralec Cosmosa Dimitrijevič pri SAK-u

Cilj Slovenskega atletskega kluba je, etabrirati se v najvišjem koroškem nogometnem razredu, je izjavil ob zaključku zadnje sezone predsednik kluba Walter Gutovnik. Po zaključku prestopnega roka nogometašev v sredo zvečer je bilo jasno, da bo v prihodnji sezoni ojačil Slovenski atletski klub bivši igralec prve jugoslovanske lige Mehmedalja Šišič, za katerega se je v zadnjem času potegoval tudi SV St. Veit, ki je napredoval v najvišjo avstrijsko ligo. Šišič, ki je igral nazadnje pri NK Zagrebu in prej pri ljubljanski Olimpiji, je zanesljiv igralec obrambe in središča. Ni še primera, da bi igralec takšnega formata igral v koroški ligi. Še naprej pri SAK-u bo igral tudi zelo zanesljivi golman Mrkun, Salkič in Lazarjevič pa sta zapustila SAK.

Kot pri številnih klubih so bile tudi pri SAK za časa prestopnega roka številne napetosti med klubskim vodstvom in posameznimi igralci. Tako se je iz raznih razlogov odjavilo večje število igralcev prvega moštva, kar pa ne pomeni, da ne bodo več igrali pri slovenskem moštvu. V teh dneh bo prišlo še do razgovora med vodstvom in igralci, tako da bo verjetno večina vprašanih še pred začetkom priprav za naslednjo sezono rešenih.

Ze danes v petek bo odpotovalo okoli 15 igralcev SAK na enotedenske priprave v Lipico. Kot že spomladi se bo moštvo pod vodstvom trenerja Rada Avdiča intenzivno pripravljalo na prihodnjo sezono.

Kot drugi novi igralec se bo SAK-u pridružil svetovno znani 35-letni Vito

Dimitrijevič, ki je pred leti še igral v Cosmosu v New Yorku. Dimitrijevič, ki je nazadnje igral pri Svobodi Ljubljana v 2. jugoslovanski ligi, prevzema navadno mesto središčenega rešerja.

Olimpija Ljubljana je po končanem prestopnem roku morala ugotoviti, da je Olimpija tisto moštvo, ki je utrpelo največjo izgubo izmed jugoslovanskih prvoligašev. Olimpijo je zapustilo pet igralcev, dva nista podpisala pogodbe. Za prvi trening je pri Olimpiji zato izostalo — kot pri celovški Austriji — precejšnje število igralcev. Olimpija bo prihodnji teden vadila na Brdu pri Kranju, konec meseca pa gostovala v Celovcu in Beljaku.

Spet široka ponudba na Celovškem sejmu

50. Celovški sejem s skrajšanim strokovnim lesnim in velikim blagovnim sejmom bodo otvorili v petek 12. avgusta. Lesni sejem bo trajal 6 dni, splošni blagovni sejem pa do 21. avgusta.

Poleg lesnega sejma, ki šteje med najpomembnejše evropske lesne sejme, bodo nudili informacije in najnovejše proizvode na področ-

jih kmetijstva, tekstilne proizvodnje, električnih strojev in na gradbenem sektorju. Pri gradnji novih stanovanjskih objektov polagajo veliko važnosti na varčevanje z energijo, praktična navodila pa bodo dajali v zvezi z revitalizacijo starih poslopij. Zanimanje pa bodo zbu- jali tudi najnovejši modeli lesnih montažnih hišic.

Zelo obsežno bo spet razstavišče kmetijskih strojev, kjer bodo med drugim ponujali najnovejše pridobitve na tem področju.

Na sporedu bodo seveda tudi številne posebne razstave, med drugim razstava Kelag, Avstrijskih dravskih elektrarn, Delavske zbornice ter Koroškega radia. Svoje dosežke in proizvode pa bodo razstavljali tudi koroški fotografski mojstri, koroški čevljarji in proizvajalci ortopedične obutve, lončarji ter izdelovalci noš.

KPI vložila zakonski osnutek

V italijanskem senatu je skupina KPI pred tednom dni vložila globalni zakonski osnutek za zaščito Slovencev v Italiji. Prva podpisnica osnutka je tržaška senatorka Jelka Gerbec, podpisalo pa ga je še enajst komunističnih senatorjev. Ze 1970 je KPI vložila prvi zakonski osnutek, vendar se je njegovo dolgotrajno parlamentarno usklajevanje in obravnavanje v raznih komisijah ustavilo novembra 1982. Zdaj so osnutek ponovno vložili.

Osnutek izenačuje Slovence z večinskimi prebivalstvom in ukinja različno obravnavo in diskriminacije v odnosu do Slovencev. Predvideva izpopolnitev šolske mreže, ureditev njene upravne strukture, zagotovitev kulturne avtonomije, rabo slovenskega jezika v izvoljenih skupščinah, državno podporo slovenskim kulturnim in socialnim dejavnostim in v okviru deželne načrtovanja pobude za razvoj predelov, kjer živijo Slovenci.

PISMO BRALCA:

Dvojna morala gospoda Haiderja?

Novi deželni svetnik za turizem dr. Haider napoveduje konkretne korake v zvezi s pisanjem nekega dunajskega tednika, ki je užalil naše nemške turiste, ja Haider zahteva celo poravnano škodo. Jaz sem tudi za takšne ukrepe, saj škoduje to samo koroškemu turističnemu gospodarstvu, ki se mora zelo boriti.

Prav tako pa se sprašujem, kako gospod dr. Haider s svojo politično moralo lahko zagovarja kampanjo proti turističnemu podjetju hotel „Obir“, ki jo dela četrtletno Ruf der Heimat in tudi Kärntner

Nachrichten — in to naslovljeno brezplačno vsemu koroškemu prebivalstvu — kampanjo, ki nam gospodarsko zelo škoduje. S tem naj bi verjetno odvrčali nemške in avstrijske goste, da bi obiskali naš hotel oz. da bi pri nas preživeli svoj dopust. Kdo nam bo tukaj poravnal gospodarsko škodo, kdo nas bo ščitil pred takšnimi poročili. Pristojna trgovinska zbornica? Pristojni deželni referent za turizem gospod dr. Haider?

Inž. Peter Kuchar, poslovodja hotela Obir.

Končno imamo tudi svoje turistično podjetje

Nudimo vam:

Bivanja za dopuste - po vsem svetu: na morju, ob jezerih, na planinah, v zdraviliščih ...
Potovanja, kamor Vaše srce želi: z avtobusom, z letalom ...
Izlete, ekskurzije, romanja ...

Seveda pa Vam bomo radi ustregli tudi z informacijami, nasveti, predpisi ...

Na svidenje!
Rozi Piskernik
Miha Zablatnik

**Reisebüro
Gesellschaft m.b.H.**

CARTRANS

Poslovalnica
Paulitschgasse 7
A-9020 Klagenfurt/Celovec
zraven „Naše knjige“
tel.: 0 42 22 - 51 26 80
51 28 25
telex: 042-2787 istil

Poslovni čas:
od ponedeljka do petka 9.00—13.15
13.45—18.00
v sobotah 9.00—12.00

menjalnica
**turistična
agencija**

„Plesanje mi je najljubši konjiček“

in to Gregeju Krištofu kot nekdanja njegova učenka brez obotavljanja verjamem. Vsakdo, ki pozna agilnega in simpatičnega plesnega učitelja z Dvora pri Šmihelu, ve, da je ostal zvest svojemu konjičku, odkar se je prvič zavrtel na parketu celovške plesne šole Eichler.

Takrat še vajelec v Mohorjevi tiskarni je precejšnji delež svojega zaslužka in prostega časa investiral v številne plesne tečaje. Po začetnem in nadaljevalnem so sledili tečaji za plesne značke oz. plakete — sprva bronasto, nato srebrno, zlato in končno zlato-zlato, ki je hkrati tudi omogočila vstop v plesni klub. „Od tedaj naprej sem redno treniral po trikrat tedensko, obenem pa sva s partnerico sodelovala na raznih plesnih turnirjih po vsej Avstriji.“ Skupno s sedmimi drugimi pari sta zastopala Koroško in pogostokrat dosegla prva mesta. Gregej je tekmoval tako v skupini standardnih, kakor tudi v skupini latinskoameriških plesov, pogostokrat pa še sodeloval v formacijah, ki so okrasile marsikatero plesno noč. „Od teh nastopov sem zelo veliko profitiral. Pridobil sem si nove ideje in figure, ki jih zdaj lahko vpletavam v program opolnočnih vložkov za gimnazijske ples.“

Okrog osem let je bil včlanjen v plesno šolo in sam treniral, dokler ni na pobudo Slovenske prosvetne zveze začel obiskovati šole za plesne učitelje na Delavski univerzi v Ljubljani. „Na tem mestu bi rad izrekel pristržno zahvalo SPZ, ki me je opozorila na to možnost nadaljne izobrazbe in mi financirala šolanje v Ljubljani.“ Več kot tri leta se je vigredi in jeseni udeleževal vsakotedenskih se-

minarjev in vaj. Na začudeno vprašanje, kako je to zmogel poleg dela — zaposlen je v Mohorjevi tiskarni kot fotostavec — in poleg plesnih tečajev, ki jih je takrat že vodil širrom južne Koroške, mi je odgovoril: „Včasih je bilo zares hudo, saj sem vsako soboto in nedeljo rotiral med Celovcem in Ljubljano. Kadarkoli sem imel med tednom še kaj prostega časa, sem se učil in pripravljaval na izpite. Sedemnajst predmetov smo imeli, med njimi tudi pedagogiko, psihologijo, retoriko in didaktiko, in vsakega je bilo treba pozitivno zaključiti z izpitom. Naporno je že bilo, vendar sem vse to rad delal.“

PLESNE PROGRAME PRILAGAJAM NAJNOVEJŠIM TENDENCAM

Letos vigredi si je pridobil diplomsko plesnega učitelja in s tem članstvu ZPU (Zveze plesnih učiteljev Slovenije). Zdaj ima pravico do sodelovanja na raznih kongresih in te pravice se seveda vneto poslužuje. Pred kratkim se je udeležil štiridnevnega seminarja v Ljubljani. S tem, da prebira naročene nemške mesečnike in snema formacije na filmski trak lahko svoj program vedno spet izboljšuje in priroji najnovejšim tendencam, kar pri nas niti ni tako lahko. Nivo avstrijskega turnirskega, družabnega in umetnega plesa ostaja

daleč pod stopnjo nekaterih drugih držav. Najbolj razvita sta družabni in turnirski ples v Angliji, odkoder izvira tudi največ državnih prvakov, pa v Nemčiji, kjer imajo v marsikateri plesni šoli nastavljenih po več ko 20 plesnih učiteljev in učiteljic. Novembra bodo v Münchnu izvedli svetovno prvenstvo v turnirskem plesu. Gregej si ga misli na vsak način ogledati, kakor si je ogledal tudi impozantni festival „Evropa pleše“ v Ljubljani, kjer je bilo navzočih nad 6000 ljudi. Škoda, da v slovenskem časopisu ni bilo zaslediti reklame za to prireditev, gotovo bi žela precejšnje zanimanje na Koroškem.

Obenem s šolanjem v Ljubljani je Krištof prevzel vodstvo plesnih tečajev v raznih krajih južne Koroške. Tako je med drugim že učil Pliberčane, Šentjakobčane, Bilčevčane, Kapelčane in gimnazijce na Zvezni gimnaziji pravilnega in dostojnega sukanja na plesišču. V glavnem so bili to tečaji za začetnike, kjer je treba posredovati udeležencem osnovne korake, standardnih plesov, to so Fox-trott, Tango, Dunajski in Angl. valček ter latinskoameriških — Cha-cha-cha, Samba, Jive, Rumba in Passo Doble. „Naprone so vsakokrat le prve tri ure, dokler se učenci in učenke navadijo eden drugega, potem pa jih je veselo gledat, kako hitro napredujejo.“ Z dušo in telesom vodi Gregej tudi tečaje Rock'n Roll, nadaljevalne tečaje in vsako leto poskrbi skupno z maturanti za posredovanje posebej slovensko razlagati, saj tega večina itak ne razume. V

taki situaciji se je težko znajti, ker ne veš, ali bi se vsakokrat spuščal v dolgotrajne debate o nerešeni manjšinski problematiki ali pa naj bi samo izpolnil svojo nalogo kot plesni učitelj.“

S PLESOM IZRAŽAMO KOT S KNJIŽEVNOSTJO IN SLIKARSTVOM

Letos jeseni bo Gregej spet posredoval plesne sposobnosti slovenskim dekletom in fantom, kakor tudi ženam in moštem, saj so plesni tečaji za odrasle priljubljeni, dobro obiskani in

po mojem še zelo potrebni povrh. „Veseli me in važno se mi zdi, da na moje tečaje prihajajo tudi ljudje, ki sicer nikoli na svetu ne bi prestopili pragu plesne šole. Tu mislim predvsem na delavce in kmete. Vsa leta sem bil v svoji plesni šoli med turnirskimi plesalci edini delavec, zato iz lastne izkušnje vem, kako težko se preprostejši človek znajde med to Celovško gospodo. Le s težavo sem se končno znebil svojih manjvrednih občutkov in se znašel v takojšnji družbi. Zelo mi je všeč, da so npr. v Sloveniji obvezno za zdajnja dva letnika osnovne šole uvedli 20 ur praktičnega in teoretičnega pouka o družabnem, izraznem in folklornem plesu. Premalo se pri nas zavedamo važne vloge, ki jo je igral in jo igra ples kot izrazno sredstvo vzporedno s književnostjo ali slikarstvom.“

V preteklih dneh so v Ljubljani organizirali zanimiv štirinajstednevni „workshop plesa“ z znanimi umetniki, pripravljenimi, da svoje znanje posredujejo mladim talentom. Želim si, da bi naše organizacije v bodoče čim več informirali o takih edinstvenih prireditvah in čim več zainteresiranih mladih ljudi — za katere vem, da jih je dosti pri nas — pošiljali na podobne tečaje in seminarje, kakor sem jih obiskoval sam.“

Simpatični plesni učitelj Gregej Krištof: „Veseli me, da na moje tečaje prihajajo tudi delavci in kmetje.“